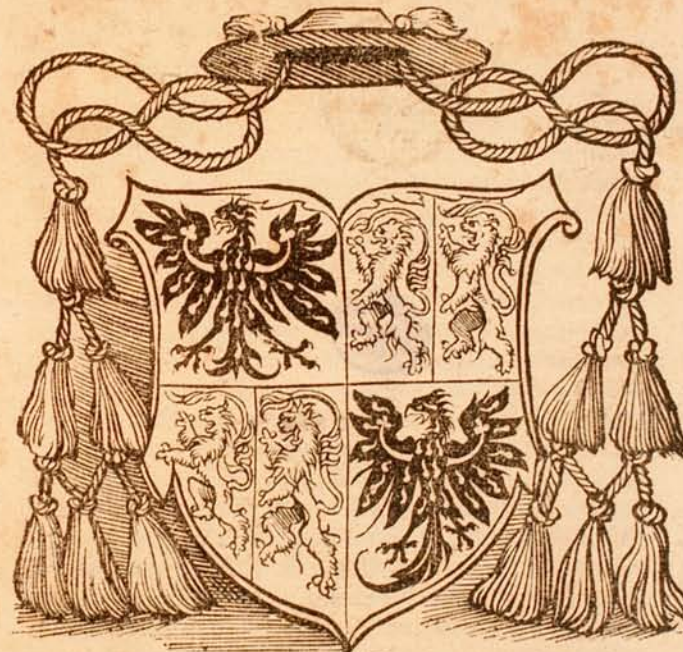




1532

3209. *Spach*
quoniam

5.
SPERANDAM
ESSE IN BREVI VICTORIAM
aduersus Turcam, Iohan. Eckij Homiliae V.
ex Byblia desumptæ. Ad Reuerendiss. patrē
& dominum D. Bernhardum, S. R. E. Car-
dinalem, ac Episcopū Tridentinum.





REVERENDIS

IN CHRISTO PATRI ET DO-
mino D. Bernhardo a Glös S. R. E. tituli S.
Stephani in montibus Cardinali & Episcopo
Tridentino: Serenissimi D. Ferdinandi
Romanorum, Hungariæ ac Bohemiæ Re-
gis supremo Cancellario, Principi pientissi-
mo ac Meccenati maximo: Iohan. Eckius S.
D. cum paratissima obsequiorum oblatione.



Mox ille Græciæ grator Demosthe-
nes, Antistes amplissime, de rege Philip-
po Atheniensibus suis referebat. Videbā
ipsum Philippum, quo cum certaremus
pro Imperio principatuq; oculo effossum
humero fractum, manu creueq; oblesum,
omne deniq; corporis membrum, quod fortuna auferre vo-
luisset, id ultro offerentem: ut de cætero uitam cum hono-
re & gloria ageret. Quæ uerba & grauiā & illustria, dum
altius expendo, miseret me profectio Christianitatis, non
obtigisse nobis a ducentis annis unum Philippum, qui eo
animo contra Turcas certasset pro fide, pro iusticia, pro ho-
nore Dei, pro innoxio sanguine Christiano defendendo,
immarcessibilem a D. Opt. Max. reportaturus gloriam.
Quo Philippus pro caduca & fluxa mundi opinione, tam
fortiter aduersus Athenienses dimicauit. Tam etsi patres
nostri dixere, facile fuisse Turcæ fallaces uincere Græcos,
Asiatico luxu molles & effeminatos. At cum modo fortes
aggressus sit Bosneni & Dalmatas, duos Zeruios, ualidos
Croatinos, immites Dacos, efferos Hungaros: & iam bel-
licosissimos bello premit Germanos, Deo ita permittente,

& nostris exigentibus demeritis, parum haecenus ei restitimus. Quod etsi nemo nesciat, quantum Germani bellorum gloria inclaruerint, ut multi ex nostratibus æditis libellis testantur: uerum hanc sibi laudem non nuper pepererunt, sed & Iulius Cæsar ante Christum natum, ob animi fortitudinem testatur se priuasse suos equis, & distribuisse Germanis. Et de peditibus Germanis testatur Hirtius, eos summe fuisse uelocitatis, quemadmodum & Lucius Florus de prælio Pharsalico inquit: Cum diu æquo Marte contendere, iussuq; Pompeij fusus a cornu erupisset equitatus: repente hic signo dato, Germanorum cohortes, tantum in effusos equites fecere impetum, ut illi pedites, hi uenire in equis uiderentur. Agrippa porro rex Iudæos, tanto a nobis se iunctos intervallo, Germanorum fortitudine absterere uoluit. Hostiamen neq; præsentis timet Turca, sed in proprijs inuadit, depredatur, et iugulat sedibus. Ait enim Agrippa in oratione ad Iudæos: Quis uestrum non auduit multitudinem Germanorum? Virtutem quoq; ac magnitudines corporum, ut arbitror, sæpe uidistis: illi quidem ita ingentem spacijs regionem incolentes, spiritus autem maiores corporibus gerentes, & animam quidem contemptum mortis, indignationes autem uehementiores feris. Tam animosi habiti sunt olim Germani: Quanti autem eos faciat Turca, declarat iam bis tentata ab eo Austria, imo Pannonia superior tota usq; ad Noricum.

Hac autem non dixerim, quod existimem Germanos uel minus habere roboris & fortitudinis quam olim, aut qd illis iam desint animi ac militaris prudentia: siquidem affirmatissime crediderim, maiorem esse in Germano milite belandi peritiam, maiusq; exercitum, quam unq; a sæculis fuerit. At duo, ut arbitror, faciunt Turcam ferocientem, & contemptorem nostri. Primo, quod ex mora nati sumus, uelut Plautinus miles, & negotia tardiuscule adgredimur: & non modo de die in diem, sed de mense in mensem, imo de anno

in annum procrastinamus, ac deliberamus semper, concludimus nunq; adeo ut per locum exterarum nationes nobis obijciant, dictam parere dictam. At no cuius differre paratis, & idem ait: Ad opem breuis hora ferenda est: Miseri interea plectunt Christiani, & uel trucidant uel in ignominiosam ac perpetuam traducuntur seruitutem. Ex aduerso autem hostis nosser, Leucotreta uelocior, cum paucissimis consultat, & cum plurimis consulta exequitur. Deus det aliquando nostratibus, ut illud uel Poeta sequantur. Sed mora damna est: nec res dubitare remittit, dum superest aliquid, cum cum coeamus in unum.

Alterum uero malum, qd Turcam animatiorem reddit aduersus Germanos, est recens ortum, tanta uidelicet animarum dissensio, tot nata schismata, ut uerendum sit plus periculi imminere nobis ex bellis intestinis, quam a Turca, aut quocunq; hoste. Tot intra paucos annos per summam prædicandit licentiam, orti sunt in Germania errores, schismata, hæreses, ut nec ex equo Troiano, plures prodierint bellatores. Quod etsi Pneumatici ac Parabaptistæ, non prodeant in publicum, nec compareant in die, uelut Cisdraus: attamen aliquot millia hominum clandestinis subuerterunt sermonibus: & adeo quidem plebeculam fascinarunt, ut non si Magistratus tam saueriter in eos, carcere, proscriptione, aqua, gladio & igne, animaduertisset, secuta illa adherentium multitudine, Lutheranos & Capharnaitas longe superasset. Nam dum ad rauim clamassent Lutherani & Zuinigliani, neminem ad fidem cogendum, orto parabaptismate, didicerunt etiam ipsi, poenis cohercere & cohibere, ne quis sacrum baptismum reiteraret.

Lutheranismus uero in arcem dignitatum euectus, ita inualuit, ut assertores erroris non uererentur in publicis comitijs Augustæ, offerre Cæsari, noui dogmatis confessionem, ad hæc Capharnaitarum infania in plerisque liberis ciuitatibus

Tit 1

bus Imperij triumphat, ac indies more Cancrino latius ser-
pit, uelut haesum genuinam naturam nobis explanauit
Paulus. Quod etsi multi opinentur has pestes in sese colla-
psuras: Deum precor ut fiat, uerū neq; ex sacris literis, neq;

Sophocles

sed ut medici apud Sophoclem censuerunt: Amaram bis-
lem amaro medicamento eluendam: ita ut hic conducibi-
lius iudicarem, malo nodo, malum esse quarendū cuneū.
Sciens & uolens hic taceo Germaniae similitudines, odia in-
testina de nihilo nata, exasperatos principum animos, uete-
res & nouas clam latentes inimicitias, ex quibus omnibus
& schismatibus, certissimum sequetur Germaniae exitium.

Luc. 11

Quod si mallent Germani principes ac ordines Imperij, re-
bus suis, patriae, huic indyae nationi, liberis, coniugibus,
atq; adeo propriae consulere dignitati, ac unanimi consensu,
concordibus, uotis, arma corripere aduersus Turcas
& ad defensionem accingerentur, profecto nihil eis foret in-
uium, quin elatis uexillis, per uniuersam penetrarent Gre-
ciam, Sanctae crucis signū in S. Sophiae templo erigerent,
atq; traiecto mari, minori Asia potiti, Hierusalem e manibus
gentium conculcantium eriperent, ac sepulchrum salu-
tatoris nostri, tandem recuperarent. Neq; esset ulla gens,
quae non timeret uictrices Aquilas & triumphale S. Geor-
gij uexillum, quod a multis retro saeculis, in Suguorū sem-
per fuit custodia. Obstrepit hic forsitan aliquis, Haec antea
saepe & frequenter dicta, elegantius quoq; & uberius: fateor
sane, non defuisse hortatores: at qui obsequeretur, fuisse
neminem. Respondeat autem pro me Seneca: Nunq; ni-
mis dicitur, quod nunq; satis.

Seneca.

VNIA

TAS.

Quam uellem Germaniam, apertis tandem oculis pro-
spicere rebus suis, & uel Symbolo, quod amplissima P. T.
circumferre solet, instrueretur inuictam sibi esse & insupe-
rabilem VNITATE: nam illud a Siluri prudentissimi ex-

emplo usurpatum opinor, qui LXXX. filijs ornatus, cum
iam morti proximus esset, uirgarum fascem unicuiq; nato-
rum porrexit, iubens ut illum confringerent: id aut singulis
facere nequeuntibus, ipse sigillatim uirgas omnes facile
cofregit: quo facto uir acer & prudens filios admonuit, eos
tantisper aduersarijs resistere posse, dum inter se unanimes
& concordēs permanerent: si uero discordia seiungerentur,
facile interituros. Quod si Germaniae proceribus hoc cor-
di esset, iam de Turca, atq; adeo omnibus infidelibus trium-
phatum esset: at qua concordia prompti sint ad Turcam
profligandum, annus iste (ut superioris ab hinc tertij tace-
am) declarauit.

Anno
1532.

Cur aut Diuus Caesar ingenti conflato exercitu, & mili-
te ex Germanis, Hispanis, Italis ac Bohemis instructis
mo ad merenda stipendia euocato, nihil prorsus egerit, di-
uinari non possum, iudicare citra temeritatem non audeo:
posset fortasse alicui uideri. Cum Turcarū Imp. tanto arma-
tus exercitu nihil profecerit, ut ingentes eius minae in ludib-
rium sint uersae, cū Guntium oppidum, nec arte, nec natu-
ra munitum, paucissimis militibus illud defendentibus, to-
tis uiribus toties tentatum, expugnare nequiuert: sed adue-
nientibus D. D. Caesare & Rege, confestim se in Thraciam
recepit. Nonnulli hanc Turcae fugā arbitrare possent, Cae-
sari exhibere speciem triumphī, cū Iulius dixerit: Solam ca-
strorum mutationē, habere turpem fugam, ac desperationē
omniū. Quanto magis id de Turca dicere iure optimo pos-
sumus, qui non modo mutatis, sed omnino illis relictis, tot-
etiā millibus Thureis, leui stratagemate fufis, & more pecu-
dum trucidatis, inglorius ad suos rediit. Est aliquid fateor:
nec illud parui est momenti, quod Germanus miles didicit
si instructo ordine, Teutonum more, Turcam adgrederetur
q; facile sit illum uincere: uerū, haec parū rñdēt tanto appa-
rui, quantus nec uisus est patrum nostrorum memoria.

Exercit
Caesare
nus.Guntium
defensum
à Nicolao
Inrischa
ut
Iulius Ce-
sar.Germano
didicit.

Pj timidi Cum itaq; ista fortissimi exercitus repentina dissolutio, & sacratissimi Caesaris in Italiā festina abitio, plurimos red-
dant pusillanimes, ut nullam habeant spem reliquā, rei be-
ne gerendae aduersus Turcam, atq; iam omnibus Turcam
Imperatorem formident: Ad haec rationes expendant ali-
cuius, quibus innixi, certo definiunt, iratum Deū, per Tur-
cam, iniquitates nostras, inobedientias, schismata & blas-
phemias, magis atq; magis uisitaturū, in tanta huius mun-
di, per uniuersum orbem Christianū malicia. Quae omnia
dum tacitus quoq; apud me cōferrem, longe aliud mihi uis-
um est, & in diuersam abij sententiā, ratus non uanis &
inanibus coniecturis, Turcam uincendum esse ac destruen-
dum breui: quod etsi sciam Dñi Augustini uerbū, conies-
cturam mentis humanae aliquando ad uerū peruenire, ali-
quando falli: uideo tamen mihi firmioribus innixum radi-
cibus, dictis scilicet sacrae scripturae, quā pleriq; qui reuelationi-
bus & Astronomicis praedictionibus fulci, Prageñ. Eccle-
siam restituendam asserunt Christianis Catholicis, & simi-
liter templū S. Sophiae, per Regem Hungariae, qui orietur
de altis rupibus Almaniae: Gentem quoq; sagittariam, hoc
est, Hispanicam, necaturam Turcam, cū multis similibus:
quae etsi non floccifaciā, cū firmissime mihi persuaserim sub
D. D. CAROLO & FERDINANDO Turcæ
Imperium dissoluendū, etiā si iam altera uice res non tam
prosperè successerint, quā uolebam. At Platonis decreto
si quid sinistre acciderit, fortunæ casus rectificandus est, qui
propterea uitam alexæ cōparauit, in qua optimus quisq; ias-
tus aleatori maxime expetendus est: sed utcumq; ceciderit,
adhibenda est cura, ut eo quod casus tulerit, rectissime
utatur. Nihil itaq; ueritus praeterita, ubi tamen hostis pa-
rum laudis ex Germania retulit, confidenter spero in De-
um, Turcam breui uincendum. Cum em̄ Romanorum re-
gnum peribit ante aduentum Antichristi, ut Augustinus

ex

ex Paulo affirmat in illo Augustali libro de ciuitate Dei, quanto magis Turcarum?

Quando autē & quo anno uictoria illa futura sit, non
definio: cū frustra annos computare conemur, inquit idem
Augustinus, cū hoc scire, non esse nostrum, ex ore ueritatis
audiamus: & quod ueteri dicitur prouerbio: In deorū geni-
bus haec sita sunt. Quandoq; igitur id futurum sit, De-
us nouit, breui tamen id fieri, per hos ipsos Christianitatis
principes praememoratos (si non quis Timochares hos no-
bis eripiat, quod Deus nolit) speramus, ut sic crucis uexillo
per uniuersam Græciam uolante, in omnibus Ecclesijs lau-
des Deo debitas persoluamus. Etsi non nihil uerear, ne mi-
hi in senium uergenti, abrupto a sororibus filo, id mihi ac-
cidat, quod Demoratus Corinthius cū Alexandrum Sus-
sis uidisset illachrymans dixit. Gaudij exortes fuisse Græ-
cos, qui antea obierant, quam Alexandrū uidissent in Da-
rij solio sedentem: fiat uoluntas domini.

Hunc meum cogitatum, Amplissime antistes, & Cardis
nei senatus ornamentum splendidissimum, nemini iustius
q̃ R. P. T. dedicauerim, ut qui Nestorem & Acharē agas
Serenissimi Regis Ferdinadi: & uelut Atlas fello Ioui cœ-
lum ferre humeris tuis adiutes, pro tua prudentia sagacis-
sime haec nostra ad Critolai libram expendas. Praeterea
apud principes Imperij saepe & multum hanc expeditionē
aduersus Turcam sollicitasti, sicut & corpus & uitam tuam
Regi optimo in hanc expeditionem obtulisti, atq; magnā
partem itineris cū exercitu Regio perfecisti. Ad do ampli-
tudinem tuam, mihi primū huius cogitationis ansam pre-
buisse: dum iussu Regio mihi demandares, ut ad declaman-
dum me pararem, quando D. D. Caesar & Rex supplicati-
ones publicas, letanias habituri essent, rogaturi Deum pro
uictoria: quod etsi per intempestiuam meam abitionem ne-
glexerim, ante reditum meum processione absoluta: nolui
tamen mente concepra deperire, sed ea Ingoldstadij ad ple-

B

L. 1. c. 11.
19.Aug. l. 1.
de ciuit.
de ca. 5.
Actu. 1.Plutar. de
fortuna
Alexand.Aug. de
ciuit. de il.
20. c. 51.Lichten-
berg.

Plato.

Salustius.

bem successiuis horis declamaui, & in hanc formam redegei,
in consolationem fidelium sub praelo calcographi adenda.
Postremo meretur hoc tua erga me humanitas & clemen-
tia, meretur cumulus tuarum uirtutum, de quarum laudi-
bus, ut alter de Cartagine inquit: Melius est tacere, quam
pauca dicere. Suscipe ergo, pietissime praelul, huius uul-
tu, hoc chartaceum munusculum: et si quid minus a te pro-
bari uidebitur, Aristarchi agas officium, & obelis iugula
ac expunge, me uero in clientulorū tuorum albo arctius in-
figito. Valeat R. P. T. felicissime in domino. Anno a na-
tali Christiano sesquimillesimo XXXII. die uero 26. No-
uembriis.

E. R. P. ac D.

obsequentissimus
Capellanus.

Iohan. Eckius

In nomine tuo dulcis IHES V, Amen.

Filia Babylonis misera, beatus qui retribuet tibi
retributionem quam retribuisti nobis, Psal. 136.

Iustus est Deus, puniens peccata nostra: Nam ego
sum dominus Deus tuus, inquit, sortis zelotes, ui-
sitans iniquitatē patrum in filios, in tertiā & quar-
tam generationem, eorum qui oderunt me: ideo per pro-
phetam inquit: Audite uerbum domini filij Israel, quia iu-
diciū domino cum habitatoribus terrae: non est enī ueris-
tas, & non est misericordia, & non est scientia Dei in terra.
Experta est nempe Christianitas iam ab 800. ferme annis
irā dei in Saracenicō primo, deinde in Turcico flagello: ut
uere dicere possimus gemētes: iudiciū dñi cū pplo suo: Ab
stulit Mahumetes e manibus Christianorū Arabiam, ubi
Deo sic permittente, & peccatis Christianorū exigentibus,
Saraceni Aegyptum occupauerunt, Lybiam, & totā A-
phricam: & transientes mare Hispanias inuaserunt, ex quib-
us non poterant expelli, potissimum ex Granatæ regno,
usq; ad sæcula nostra, ubi gloriosissimus Rex Ferdinandus,
Cæsaris nostri, maternus auus spectosissimo triumpho, re-
gnū illud Christianitati restituit. Quoties interea irupe-
runt in Gallias, in Siciliam, in Italiam, in ipsam deniq; Ro-
mam, Christiani orbis caput: & non semel S. Petri Ecclesiā
uastarunt: uicerunt item Saraceni terrā sanctā, pedibus
saluatoris nostri calcatā, & factus est hostis Christiani no-
minis, custos dominici sepulchri. Maxima profecto dei ira,
quæ tot regnā, tot prouincias, tot amplissimos episcopatus
Christianitati abstulit, nō alia certe causā, nisi quia Christi-
ani nō timuerunt Deum, nec ei seruierunt: & ut Samuel
inquit: Non audiuerunt uocem domini, sed exasperauerūt

B ij

sermone eius: ideo fuit manus domini super eos, & super patres eorum: inclinantibus autem se rebus Sultani Aegyptiaei, surrexit Turca, eo nec in tyrannide, nec in odio Christiani nominis inferior, qui mox Bithiniam arripuit, Capadociam, Liciam, Ciliciam, Armeniam minorem, Cariam, Lidiā, Paphlagoniam, Lycaoniam, Phrigiam, Pontū, Pamphiliam, Galaciam, & in summa, totam Asiam minorem, quae hodie magna Turcia dicitur, suo subiecit imperio: & per dissidium Christianorum, uah nobis, traiecit mari irrupit in Europam, & occupauit Achaia, Atticam, Thraciam uniuersam, cum Imperio Constantinopolitano, Boetia, item & Aetoliam, Peloponnesum, Moream, Epirum, Macedoniam, Albaniam: ac superato regno Bulgariae, Bosniae, Seruiae, Rasciae, Rodi, Nigroponto, & Belgrado, imminet Hungariae, Poloniae, Croatiae, Dalmaciae, & iamiam, prohdolor, Germaniae, Germaniae inquam & nobis, sine parua aut ulla penesistentia, non sine magna plaga Dei: ut uere uideatur de populo Christiano dicere: Abiecerunt legem domini: ideo iratus est furor domini in populum suum, & percussit eum: percussit Deus Christianos, quorum tot millia Turcicus gladius perdidit: tot millia in perpetuam seruitutem abduxit: tot millia cum omni posteritate in perfidiam Mahumeticam & aeternam damnationem seduxit. Et adeo non sunt commota aliorum Christianorum uiscera super cōfratribus, ut nihil minus meditentur, quam reliquam partem Turcis finitimam a tanta tyrannide uendicare: sed haec est ira Dei, sicut per Esaiam inquit: Vltionem capiam, & non resistet mihi homo, quoniam iratus sum super populum meum: Effundam super eos indignationem meam, & omnem iram furoris mei. Haec inquit heu nimis uera sunt & certa, ac ueriora quam uellem, & omnino quam omnes Christiani uelle debent.

Fatemur ista gementes & flentes, at non adeo absterreamur Dei iusticia, quin bene sperare nobis liceat de eius misericordia:

Esai. 5

Esai. 65

sericordia: & quod Moyses inquit: Dominator domine Deus, misericors & clemens, patiens & multae miserationis ac uerax: qui custodis misericordiam in milia: cum ergo miserationum domini non sit numerus. Quid ergo, si Deus uoluerit modo Christianitatis misereri? quis nouit sensum domini, aut quis consiliarius eius fuit, ut sic Christiani retribuamus filiis Babylonis Turcae retributionem quam retribuit nobis, cum uerissimum sciamus esse, quod Dauid inquit: Visita bo in uirga iniquitates eorum, & in uerbis peccata eorum, misericordiam autem meam non dispergam ab eo: neque nocebo in ueritate mea: quod ut deus faciat, expansis palmis, ardentius precatore, deuota mente, profusis lacrymis orate, sicut dominus apostolos & omnes Christianos docuit.

Exo. 14

Roma. 11
Psalm. 88

Pater noster.

Euangelium Lucae xix. Cum appropinquaret.
Vel Lucae xxi. Cum audieritis prelia.
Vel Iohannis 16. Si quid petieritis.

Antequam ueniam ad exhortationem, ut confidenter oretis deum pro uictoria celitus conferenda principibus nostris, D.D. Carolo Caesari, & Ferdinando Regi Romanorum, aduersus Christiani nominis & sanguinis hostem Turcam, praeueniam pios fidelium aliquorum cogitatus, qui dum expendant taciturnitatem mundi, qui in maligno positus est, maliciam, desperant uictoriam Christianis contingere, sed iram dei plueri super peccatores laqueos, ignem & sulphur & spiritum procellarum.

1. Ioan. 1.

Psalm. 10

Primum autem motiuum, quo desperent uictoria de Turca, poterit sumi ex canonica nostrorum peccatorum responsione. Sane ubique clamat sacra scriptura, tribulationum & bel-

B. iij

lorum flagella, ideo contra nos sauire, quia inobedientes non cessamus male uiuendo deum offendere, ita enim inquit dominus per Esaïam: Ecce non est abbreviata manus domini, ut saluare nequeat; neq; aggrauata est auris eius, ut non exaudiat; sed iniquitates uestrae diuiserunt inter uos et deum uestrum, & peccata uestra absconderunt faciem eius a uobis ne exaudiret. Similiter per Hieremiam inquit: Repente loquar aduersus gentem & aduersus regnum, ut eradicem illud, & destruam & disperdam, si poenitentiam egerit gens illa a malo illo, quod locutus sum aduersus eam, & ego agam poenitentiam super malo, quod cogitavi, ut facerem ei. Et hoc est quod dominus per Psalmistam cominatur: Nisi conuersi fueritis, gladium suum uibrauit: arcu suu tetendit & parauit uasa mortis, sagittas suas ardentibus effecit. Et tota hoc loquitur scriptura incipiens a Moyse usq; ad Iohannem.

At Turcam immissum Christianitati propter scelera & peccata nostra, nemo est qui ambigat: ipse em est Assur noster, de quo dicit dominus: Vae Assur uirga furoris mei, & baculus ipse est: in manu eius indignatio mea, ad gentem fallacem mittam eum, & contra populum furoris mei mandabo illi, ut auferat spolia, & diripiat praedam: & ponat illum in conculcationem, quasi lutum platearum. Nonne uidetur de Turca dictu (qui ex Schyticis claustris erupit, & tot regna ac prouincias sibi uendicauit) quod per Hieremiam dixit dominus: Ecce adducam super uos gentem de longinquo, gentem robustam, gentem antiquam, gentem cuius ignorabis linguam, pharetra eius quasi sepulchrum patens, uersi fortes. Aspice et considera ac expende, ubi sunt Imperatores Constantinopolitani & Trapezuntini, ubi reges Hierusalem, Ciliciae, Bosnae, Cariae &c. ubi principes Moreae, Epiri, Peloponesi, Albaniae, Seruiae &c. omnes deleti sunt, omnium terras possidet Turca: quid si principatus etiam auferatur a Ducibus Germaniae, a banis Hungariae, a pa-

latinis Poloniae, a baronibus Bohemiae, simili de causa? Ita em cominatur Sapiens: Regnu a gente in gentem transferetur propter iniusticias & iniurias, & contumelias ac diuersos dolos, utinam in regnis Christianis peccata ista non late dominarentur. Quantum autem ad crudelitatem attinet Turcarum, plane eorum ferocitatem apparet depinxisse Esaïas: non em bellum agunt Turcae, more altiorum regum, qui uictoria & terris potius satiantur. Turca sanguine sitit Christi anum & seruitutem. Rem ante oculos ponit propheta, dum inquit: Omnis qui inuentus fuerit, occidetur, & omnis qui superuenerit, caderet in gladio: infantes eorum allidentur in oculis eorum: diripiuntur domus eorum, & uxores eorum uiolabuntur, infra, sagittis paruulos interficient: & lactantibus uteris non miserebuntur, & super filios non parceret oculis eorum. Haec ne remotiora petamus loca, a septuaginta annis, & citra, tam saepe audiuius factitatu a Turcis in Croatia, Carniola & Carinthia: & nouissime in Austria, in Stiria, in sinu Germaniae: neq; pili facti sumus meliores, sed cogimur fateri cum Daniele: Omnia quae fecisti nobis domine, in uero iudicio fecisti, quia peccauimus & non obediimus tibi. Neq; tamen audientes ista, etiam nunc reddimur meliores, ut misericordiam mereremur a deo: cum de nobis uideatur dicere dominus: Si forte audientes uniuersa mala, quae cogito eis facere, reuertatur unusquisq; a uia sua pessima, & propius ero iniquitati & peccato eorum, quonia magnus furor & indignatio est, qua locutus est dominus aduersus populum istum.

Cum ergo in peccatis perseverent homines, quae spes nobis potest esse reliqua misericordiae dei, auertentis flagella Turcica irati dei a Christianis, sed potius crescentibus flagitijs, indies etiam flagra incrudescere et fieri asperiora, sicut dominus cominatur: Si non audieritis me, neq; feceritis omnia mandata mea, uisitato uos uelociter in aegritate: ponam faciem meam contra uos & conuertis. Et quod alibi mi-

Deut. 18 natur: Tradat te dominus corruentē ante hostes tuos, per unam viam egrediaris contra eos, & per septem fugias: & dispergaris per omnia regna terræ. Nam et si deus non solū per Turcam ulsit iniquitates nostras, sed etiā per pestem per caritatem annonæ, per inauditas & incognitas infirmitates pustularum sudoris Anglici &c. nihil tamen proficit deus in nobis, sed reddimur de die in diem deteriores, ut obijcere nobis illud possit: Ecce fames, & plaga & tribulatio & angustia missa sunt flagella in emendationē, & in his omnibus se nō cōuertunt ab iniquitatibus suis, neq; flagellorum memores erunt semper: & plura alia quæ sequuntur in eodem capite. Cū ergo nullis castigationibus dei absterreamur a peccatis, & reconciliemur deo, quid aliud nobis futurum est, nisi quod manente causā, manebit effectus: Et nō solum deus nō auferet ista mala belli Turcici, & alia a nobis, sed magis exacerbabitur, & cū multiplicata sit malicia & iniquitas, & confortatæ sint auersiones nostræ: cōfortabuntur & multiplicabuntur etiā flagella domini, sicut minatur in Leuitico: Sin autē nec sic obedieritis mihi, addam correptiones uestras septuplū propter peccata uestra: & cōteram superbiam duriciæ uestre. Quod si quis expendat, Turcam iam ita accelerasse in Germaniam, ut qui ante duodecim annos Belgrado, ne progrediretur arcebat, tam paruo tempore tantum terræ sibi peruium fecit, ut ultra septuaginta miliaria Germanica: ubi tamen minus centum annis prius ad Belgradū claustra prohibitus, coactus fuit subsistere, ut longe iam superare Turcæ uideantur celeritate Chaldeos, de quibus Abac. inquit: Ecce ego suscitabo Chaldeos gentem amaram & uelocem, ambulantem super latitudinem terræ, ut possideat tabernacula non sua, horribilis & terribilis est: leuiore pardi equi eius, & uelociore lupis uespertinis, & diffundentur equites eius: Equites eius de longe uenient, uolabunt quasi aquila festinans ad comedendum, omnes ad prædam uenient, faciem eorum

eorum uentus urens: Et congregabit quasi arenam captiuitatem: & ipse de regibus triumphabit, & tyranni ridiculi eius erunt, ipse super omnē munitionē ridebit, & cōportabit aggerem & capiet eam. Ex quibus omnibus fortiter apparet cōcludi & euinci, nullam esse spem uictoriæ aduersus Turcas, nisi prius poenitentia de peccatis præteritis peracta, reformemur in melius, & reconciliemur deo. Nam nisi prius deum iratum placauerimus, frustra ad cœlum clamabimus, sed prius induti armis spiritualibus, emendemus uitam in melius, poenitentiam agamus de peccatis, orationem deuotam eorum deo offeramus, sanctos dei imploremus, & corpus ieiunijs & abstinentijs maceremus, sed quousquisq; militum est aduersus Turcas præstantiū, qui hoc faciat, aut qui sunt domi, qui hac Christiana arte inimicum oppugnent, paucissimi reperiuntur: maior erat ueterū Germanorum zelus ac deuotio, qui ante passagia, orationibus, ieiunijs, elemosynis ac omnis generis bonis operibus se ad bellum futurum accingebant: iam si campana pulsatur ad orandum aduersus Turcas, pro ridiculo habetur, & centesimus nō orat pro populo Christiano, tanta sumus corrupti in diuino ministerio, acedia: ideo nō præteritis malis, cautiores facti, emendemus in melius, q̃ peccauimus, maiora mala sicut Hierusalem expectare debemus. Quia de re omnem Christianum ex causis iam tactis, ad meliorem frugem admoneo, & ad uitam synceram, puram, honestam, Christiano homine dignam: proculdubio cū omnis uictoria a deo sit, Deus petentibus per magnam misericordiam suā non deerit, sed mittet auxilium suum de monte sancto suo, & de Sion tuebitur eos, qui est benedictus in sæcula, Amen.

Sermo secundus sup eadem re:

C

Filia Babylonis misera. Beatus qui
retribuet &c. Psalm. cxxxvi.

Cum nobis hostis immineat crudelissimus, simul & potentissimus Turca, quid fidelibus sperandum sit, post diligentem sacrarum literarum reuolutionē, proposui conferre in medium. Nam etsi Metodij, Hildegardis, Merlini, Cyrilli, Ioachimi et Brigittæ reuelationes, non omnino asperner, neque rejiciam, solis tamen canonicis scripturis hoc loco decertare uisum est. Potentem esse aduersarium, dolenter referimus, cui nec arma defuere, nec equi, nec milites, nec belli neruus pecunia, & omnis generis tormenta bellica: qui tot speciosis insolecit uictorijs, tot regnorum & prouinciarum tumescit regimine, & quæ antecessoribus suis iam multis sæculis fuerunt inuicta, ipse uicit & expugnauit, Rhodum uidelicet, & Belgradum, non modo Hungariæ, sed totius quoque Germaniæ antemurale & propugnaculum: Accessio quoque regni Aegyptiaci Sultani, eum reddit ferociorem: At nos Catholici, qui omnem curam in deo iactare debemus, nouimus dominum non saluare in gladio, nec in hasta, ut Dauid dixit ad Goliath: & quod non est difficile domino saluare, uel in multis uel in paucis: sed quod Iudas ait: Facile est concludi multos in manu paucorum: & non est differentia in conspectu dei cœli liberare in multis & in paucis, quoniam non in multitudine exercitus uictoria belli, sed de cœlo fortitudo est: quod sacra nobis explanant historia, cum Abraham percussisset quatuor reges cum 318. uernaculis. Iosue quoque, Gedeon, Iephte, Dauid, Samson, Delbora, Iosaphat, & alij mirabiles retulerunt de gentibus uictorias. Quis autem uelit asserere, deum nolle iam Christianis fidelibus suis assistere, cum non sit abbreviata manus domini, ut saluare nequeat? Quare parandus est equus ad diem belli, ut Sapiens inquit: Quis scit si dominus salutē tribuat & uictoriam, ut insultantes Turcæ uictæ dicamus.

Psalm. 54.
1. Reg. 17.
1. Reg. 14.
1. Mach. 3.
Gene. 14.
Esa. 19.
Prohe. 21.

Filia Babylonis misera, beatus qui retribuet tibi retributio
nem quæ retribuisti nobis &c. Pater noster.

Non me præterit, plures pio atque catholico succurrere homini causas, statum totius orbis expendenti, quibus ille de speret uictoriam obtineri aduersus Turcam, nisi dum ad Agrippinæ rura, ut uetus rumor habet, peruenerit: inter quas potissima illa uidetur esse, tantus Christianitatis & in fide & in moribus lapsus: ut dum peccata nostra in omni statu non cohibentur, perseueret irati dei flagellum nos puniens & corripiens: cum iam iniquitas superabundet, & refrigeat charitas multorum. Accedit ad hæc, numerositas sectarum & hæresum, & harum non simplicium, sed uariarum: nam unaquæque secta, plures complectitur errores & quasi infinitos. Hic enim sunt Lutherani, isti Zuingliani, alibi parabaptiste, qui blasphemias innumeras exercent, non modo aduersus sanctæ matris Ecclesiæ saluberrimas sanctiones, sed & contra sanctorum & amicorum dei uenerationē ac reuerentiā, aduersus sacratissimum Eucharistiæ sacramentum, & diuinam uirginem ac Deum ipsum, de quibus omnibus impietatibus, plura dicere dolor prohibet. Cum ergo Ecclesiæ desolentur, sacrum altaris sacrificium iaceat, monasteria religiosis destituuntur, deo dicati passim uota frangunt & incestus hymeneos agunt, & omnia quæ sunt fidei, quæ pietatis, quæ religionis, pessum eunt, adeo ut satius esset inter Turcas uiuere, quam inter apostatantes istos & perfidos Christianos.

Et si non solum schismaticos sub iudicium uocat, sed & omnes status Christiani Imperij, inueniet illos non parum excidisse a recti & ueri tramite. Nam ubi unquam tot fuerunt principes & nobiles, & minor iusticia, ubi tot milites & iuridices, & minus defenduntur uiduæ, pupilli, agricolæ, quādo fuit maior numerus doctorum, & tamen tot uigent errores, ubi maiores diuitiæ, & pauciores eleemosynæ, ubi

Psal. 13

Eccle. 7

unq̃ tot ſenatores, & minor cura Reipublicæ: In dero quā
do apertior ſymionia, magis publica ſcandala, rei ſacula-
rium, maior cura, ubi in monachis minus uiguit deuotio,
ieiunia ceſſauerunt, humilitas exulat: quando plures fue-
runt iure conſulti, & cauſe ſecundum iuris ordinem minus
abſoluuntur: Quando unq̃ a Chriſto nato plus fuit Euan-
gelij in plebe, & minus bonorum operum, taceo publica
adulteria, ſupra, rapinas, tantam Chriſtiani ſanguinis effu-
ſionem, exactiones, ueſtigalia & huiusmodi oppreſſiones
innumeras, pompā ueſtitiū ultra ſtatus decentiā, ebrietates,
cōpotatiōes quales nō fuerunt a ſeculo: Qñ unq̃ ſexus ſce-
mineus fuit impudicior & laſciuior, quando iuuentus in
diſciplinatior, quando ſenectus indeuotior, & in ſumma,
quando unq̃ minor fuit dei timor in hominibus, minor ho-
neſtas, maior faſtus in omnibus ſtatibus, quam iam ſit:
ut liceat ingemſcere cum Dauide: Non eſt iuſtus, non
eſt intelligens, omnes declinauerunt ſimul inutiles facti
ſunt. Non eſt homo iuſtus in terra, qui faciat bonum,
& non peccet. Quæ omnia nunc & in proximo ſermone
memorata, altius expenſa, uirum bonū & deo charum ab-
ſtergere poſſent, ut deſperaret de uictoria contra Turcam,
ſciens & uolens prætereſſe, qua obediētia ſunt principes er-
ga diuum Cæſarem, & Romanorū regem: qua fidelitate
& animi promptitudine ſibiſiſ ſuccurrant & adiuent, ut
cōmune hoc malum euitetur, & coniunctis uiribus Turca
expugnetur: qua religione & timore dei milites bello iſto
accingantur: Nam ſi Zelum ueterū principū Germanorū
et militum expendamus ad præſentem rerum ſtatum, quan-
do paſſagium fecerunt ſub Goſfrido duce de Bullion, ſub
Chunrado Imp. ſub Federico primo Barbaroſſa, ſub Hen-
rico 6. & alijs: Germania uix tibi Germania eſſe uidebiſ,
cum iam nec nomen cruce ſignatorum audiat.

At licet illa hoc pacto ſe habeant, & formidine cōcutiant
ſyncerum Chriſtianū, ne peccatis noſtris exigentibus, irati

dei iuſtiſſima pœna nos diutius per Turcam affligat, attas-
men ſuggeram cuiq̃ bono & cordato Chriſtiano, ut ſpem
concipere poſſit futuræ uictoriæ Chriſtiani exercitus con-
tra Turcam. Vt autē hanc ſpem animo firmare poſſit, addu-
cturus ſum motiua ex ſacris literis, quæ etſi proteruo cōtra-
dictori non ſatisfacient, proderunt tamen bonis & deum ti-
mentibus, ut ſic maiori alacritate animi, manus expandant
coram altiſſimo, & tribus temporibus fleſcant genua in die
& adorēt deum cœli, ut tandem miſereatur populi Chriſti-
ani, et liberet a graui captiuitate, plus q̃ Babylonica Turci
quis ſcit ſi deus preces ad ſe clamantium exaudiat. Enume-
remus per ordinem, quæ ſumus polliciti.

Danic. 9

Primum motiuum unde nobis ſperanda ſit uictoria.

Principio unde ſperare nobis liceat uictoriā, mouere
poſeſt & debet, quod ſuperius meminimus ſermone primo
de uirga Aſſur, ſatemur em̃ Turcā eſſe uirgā Aſſur ſuroris
domini: at uirga poſt longum uſum in ignē mittitur, inquit
Auguſti, quid ſi iam ſit tempus proijciendi uirgam Turci-
cam: Ita em̃ ſequitur apud Eſaiam: Et erit cū cōpleuerit do-
minus cuncta opera ſua in monte Sion & in Hieruſalē, uiſi-
tabo ſuper fructum magnifici cordis regis Aſſur, & ſuper
gloriā altitudinis oculorū eius, dixit em̃: In fortitudine ma-
nus meæ feci, & in ſapientia mea intellexi: & abſtuli termi-
nos populorū, & principes eorū depredatus ſum &c. ubi li-
quet dominū poſtremo etiam uiſitare uirgam ſuam. Quæ
admodum in eodem textu cōtinentur additur: Noli timere
populus meus, habitator Sion ab Aſſur: In uirga em̃ percu-
tiet te, & baculum ſuū leuabit ſuper te in uſa Aegypti. Ad
huc em̃ paululum modicumq̃ & cōſumabitur indignatio
mea, & furor meus ſuper ſcelus eorū, & ſuſcitant ſuper q̃

Augu.

Eſa. 10

Eſa. 10

dominus exercituum flagellū, iuxta plagā Madian, & erit
in die illa auferetur onus de humero tuo, & iugum eius de
collo tuo: unde nemini dubium esse debet, quin Turcā iu-
gum auferatur a Christianis, modo rogemus dominum ut
cito fiat, & uideamus impletum qd idē propheta ait: A uos-
ce domini pauebit Assur uirga percussus. Euidētius por-
ro uidetur hoc promississe dominus fidelibus suis apud eun-
dem prophetam dicentem: Et requiescere faciam superbiā
infidelium, & arrogantiam fortiū humiliabo, quantū autē
superbiat Turca, tot auctus regnis & prouincijs, quis est
qui nesciat? Deniq; per Ezechielem dicit dominus: Mu-
cro, mucro, Euagina te ad occidendum, & infra: Reuere-
re ad uaginam tuā, in locum in quo creatus es, in terra natiui-
tatis tuæ iudicabo te, & effundam super te indignationem
meam. Satis superque furit gladius Turcicus, reconden-
dus est tandem in uaginam, & quia excessit terminos iræ
diuine crudelius sequendo in Christianos, quā ratio socie-
tis humanæ permittit, & cū hoc Turcæ sunt sceleratissimi,
in omnem beluina luxuriā propensissimi, ut nec bestijs
parcant, impij & iniuriosissimi in Christum: & in summa,
apud eos quod libet licet, nulla uel honestatis uel iusticiæ
habita ratione: Manebunt ne tot tyrannides, tot homicida,
tot rapinæ, tot oppressiones, tot flagicia, & omnis generis
incontinentiæ multæ: nonne dominus tandem uisitabit in
gladio quoq; scelera eorū, & uibrabit gladium suū in Tur-
cam, & arcum suū parabit, & uindicabit honorē nominis
sui sancti: Nō est em̄ pax impijs, dicit dominus: Suffocetur
ergo tandem Turca, sicut alter Pharaō, qui persequitur po-
pulum domini, sicut alter Goliath occidatur, quia exprobra-
uit aciem dei uiuentis. Fiat ei sicut Holoferni, sicut Senach-
erib, sicut Adonisech, sicut Agag, sicut Nabuchodonosor,
sicut Balthasari, sicut Antiocho, sicut Herodi. Et quemad-
modum quinq; regibus Amorreorū contra Iosue pugnan-
tibus, pluuit dominus lapides super eos, ut plures morerent

Esai. 50

Esai. 13

Exec. 11

Psal. 7

Esai. 43

Exo. 15

1. Reg. 17

Iud. 9

Iudith. 13

1. Reg. 15

4. Re. 19

Daniel. 5

1. Mal. 4. 7

Actu. 11

Iosue 10

lapidibus q̄ gladio: sic libera populum tuum domine de
manibus Turcæ, & benedic hereditati tuæ.

Porro ubi Abacuc descripsit uictorias & p̄das Chal-
deorum, mox subiungit: Ipse super omnem munitionem ri-
debit & cōportabit Aggerem, & capiet eam, Tunc muta-
bitur spiritus & pertransibit & corruet, quomodo nō sperā-
dum est etiā in Turca mutari spiritū, & eum corruere, cum
suis Bassis & Timarcinis ac Ianiceris: qui etsi iam trium-
phent & glorientur, tamen & ipsi præcipitabuntur, uelut
Daniel ait: Filij quoq; prauaricatorum populi tui extol-
lentur, ut impleant uisionem, & corruent. Quod si repu-
gnas, casurum quidem Turcam, sed nō modo propter ini-
quitates nostras: Respondeo, si peccata nostra impediunt
casum Turcæ, tunc cū illa semper crescent usq; ad aduentū
Antichristi, cōsectarium esset ipsum nunq; casurū, quoniā
multis scandalis abuntur, & multi pseudo, prophetae surgent
& seducent multos, quoniam abundabit iniquitas: refrige-
scet charitas multorū, infra: Erit tūc tribulatio magna, qua-
lis nō fuit ab initio mundi usq; modo, neq; fiet. Et nisi bre-
uiati fuissent dies illi, nō fieret salua omnis caro. Et per ana-
logiam proportionis eliditur hæc contradictio: nam Iudæi
ob peccata sunt ducti in captiuitatem Babylonicam, sicut
totus Hieremias hoc clamat, & tamen liberabantur ex illa
captiuitate adhuc peccantes, quia immiscuerunt se abomi-
nationibus Iebusæi & Ammonitarum: adeo ut sacerdotes
quoq; ducerent uxores alienigenas, repudiatis Iudæis, qd
& dominus exprobrat eis apud Malachiam: Quia domi-
nus testificatus est inter te, & uxore pubertatis tue, quā tu
despexisti. Sicut ergo peccata Iudæorū, nō impediuerunt
eorum liberationem a Babylonijs, ita nec impediunt libera-
tionem nostram a filia Babylonis Turcia.

Roborantur superiora per uerba Christi apud Lucam
dicentis: Erit pressura magna sup terrā, & ira populo huic,
& cadent in ore gladij, & captiui ducentur in omnes gen-

Abac. 1

Daniel. 12

Mat. 24

1. Esai. 9

Malach. 2

Luc. 21

res: Et Hierusalem calcabitur a gentibus, donec impleantur tempora nationum. Vbi liquido apparet: Gentes non semper obtenturos Hierusalem, sed solum usque dum impleantur tempora nationum: quibus expletis reditura est Hierosolyma iterum ad manus Christianorum. Non attinet in presentia referre, quoties perditam sit Hierosolyma. Illud certum est, Iudaeos nunc ibi recturos, iuxta prophetiam Amos: Super tribus sceleribus Israel, & super quatuor non conuertam eum, pro eo quod uendiderit pro argento iustum & pauperem pro calciamentis. Amissa est autem Hierosolyma nouissime a Christianis, Anno gratiae 1187. duodecima die Iulij: & sic praeterierunt anni 345. tot enim annis iam occupatur a Saracenis & Turcis, quis modo nouit, an tempora nationum sint impleta: Impleta esse intelligo, dum satis scelerum ac flagitiorum admiserint Turcae, latrones, homicidae, blasphemae, persecutores Christi in membris suis: sic enim ait dominus ad Abraham, exponens causam, cur non daret mox semini suo terram Chananeorum. Nec dum enim, inquit, completae sunt iniquitates Amorreorum, usque ad praesens tempus posset aptari praedictio prophetica Esaias de casu Babylon. Et quod meminit sessoris asini & cameli, per quem Romano Imperator designetur, qui primo tardus & piger erit ad ulciscendum Christianos contra hostes Turcas, sed irritatus ut camelus, cum ingenti furore uindictam sumet de Turcis: sed breuitatis studio illa missa faciamus. Sic quoque Ezechiel aperte uidetur praedicere destructionem Turciae, & cum sanguinem oderit Christianorum, sanguis Christianorum persequetur Turciam, sed ista missa facimus.

Et concludendo hanc rationem, speramus prope esse destructionem Turciae per signum a sancto Methodio datum (scio quid Picus dicat de Methodio) Qui dum praedixisset uictorias filiorum Ismaelis (per quos intelligit Turcas) Quod non erit gens aut regnum sub caelo, quod possit cum eis in prelio conflicendo superare eos, usque ad numerum temporis octo septuaginta

septimanarum annorum. Et inferius inquit: Et tolletur honor a sacerdotibus, & supprimetur ministerium dei, & qui esset omne sacrificium ab Ecclesijs: & erunt sacerdotes sicut & populus in septimo hebdomadico tempore. Statim post subdit, quomodo super filios Ismael subito insurget rex Romanorum in furore magno, & expurgabitur tanquam homo a somno uini, quem estimabant homines tanquam mortuum esse, & in nihilo utilem profecisse, hic uincet eos. Cum autem experiamur (quod dolenter referimus) cessasse sacrificium missae in pluribus locis: Honorem a clero ablatum, sperare debemus, post ista mala, secutura multa bona, destructionem scilicet Turciae. Et potissimum cum idem uir sanctus uideatur affirmare Turcam non superaturam Germaniam & Italiam, & cum iam imminet Germaniae, profectio profligandus est Turca, qui alioquin quietis impatiens, nunquam nisi uictus, dabit pacem Germaniae. Nos autem flexis genibus ore & corde supplices clamemus ad dominum: Deus ultionum dominus, deus ultionum libere egit: Exaltare qui iudicas terram, redderetributionem superbis. Usquequo peccatores domine, usquequo peccatores gloriabuntur. Effabuntur & loquentur iniquitatem: loquentur omnes, qui operantur iusticiam, populum domine humiliauerunt, & hereditatem tuam uexauerunt: Viduam & aduenam interfecerunt, & pupillos occiderunt: Captabunt in animam iusti, & sanguinem innocentem condemnabunt: Et factus est mihi dominus in refugium, & deus meus in adiutorium spei meae. Et reddet illis iniquitatem ipsorum, & in malicia eorum disperdet eos: disperdet illos domine deus noster: fac illis sicut Madian et Sisare, sicut Laban in torrente Cison, pone principes eorum, sicut Oreb & Zeb & Zebee, & Salmana: Omnes principes eorum, qui dixerunt, haereditate possideamus sanctuarium dei: Deus meus pone illos ut rotam, et sicut stipulam antefaciem uentis: sicut ignis qui comburit syluam, & sicut flamma con-

burens montes. Ita persequeris illos in tempestate tua, & in ira tua turbabis eos.

Saluum fac populum tuum domine, Amen.

Homilia III.

Filia Babylonis misera, beatus qui retribuet &c.

Ipsi nomen Deo dederimus in baptismo, cruceque fuerimus signati & gratia spiritus sancti inuncti, at tamen, quia denuo adheremus diabolo & pompis eius, cui renunciauimus: ideo sententia domini uenit in nos, quonia seruus qui cognouit uoluntatem domini sui, & non fecit secundum uoluntatem eius, plagis uapulabit multis: ubi recte colligitur fideles delinquentes grauius puniri infidelibus, sequitur enim: Qui autem non cognouit & fecit digna plagis, uapulabit paucis. Ideo non miremur, si deus hactenus afflixit Christianos Turcis & Saracenis triumphantibus & uincensibus, quia iusticia Dei clamat uindictam super Christianos, & Deus nos punit in profectum nostrum citius quam infideles, sicut scriptum est: Non sicut in alijs nationibus dominus patienter expectat, ut eas cum iudicii dies aduenerit in plenitudine peccatorum puniat: Sic quoque ait per prophetam: Tantummodo uos cognoui ex omnibus cognationibus terrarum, idcirco uisitato super uos omnes iniquitates uestras. Nihil apertius poterat dicere, nisi quia ille erat populus Dei, eo magis uisitandis in iniquitatibus. Ita conquebatur dominus per Hieremiam de Iudaeis: Ecce incircumcisi aures eorum, & audire non possunt: ecce uerbum domini factum est eis in obprobrium, & non suscipient illud: idcirco furore domini plenus sum. At e regione citius deus miserebitur populo suo, & misericordiam suam non disperget ab eo, sicut ait per Esaiam: Vade populus meus, abscondere modicum ad momentum,

Luc. 12
2. Mach. 6
Amos. 3.
Hierc. 6.
Esai. 10.

donec pertranseat indignatio mea. Vt cumque ergo propter peccata nostra Deus affligat Christianitatem per Turcam: tamen sperandum est de misericordia Dei, Christianum populum non derelinentis, sicut in Machabeis inquit: Nunquam a nobis misericordiam suam amouet: corripiens uero in aduersis populum suum non derelinquit, & adolescentior ex Machabeis inquit: Etsi nobis propter increpationem & correptionem dominus deus noster modicum iratus est, sed iterum reconcilietur seruis suis. Quod ut nobis Christianis faciat Deus, excusso Turcae durissimo iugo, sedulis precibus a Deo postulemus, ut aliquando fugato & uicto Turca dicere possimus gaudetes: Filia Babylonis misera &c. Quod ut deus faciat & cito inclinate corda & capita uestra, & humiliamini sub brachio dei excelsi dicentes,

Pater noster.

Euangelium ut supra.

In tanta rerum perturbatione, dilectissimi, diximus uisitamentem Deum merito expauescere, attentis peccatis & flagitijs nostris, ne Turca flagello suo etiam premat colla Germanorum: eo quod non cognouimus diem uisitationis nostrae, sicut nec Hierusalem: sed sicut per prophetam inquit dominus: Percussi uos uento urenti, & aurugine & grandine omnia opera manuum uestrarum, & non fuit in uobis qui reuerteretur: quare non sine formidine uir bonus et prudens timet Deum iratum etiam flagella sua immittere Germaniae, sicut Hieremias inquit: Ecce turbo dominicam indignationis egrediatur, & tempestas erumpens super caput impiorum ueniet, cum reuerteretur furor domini usque dum faciat, & usque dum compleat cogitationem cordis sui. Ideo trepidat, ne furor domini per Turcam progrediatur contra Germaniam, quod reuera timendum est. At oculum habentes ad misericordiam dei, speramus potius uictoriam a deo aduersus Turcam, qui

D ij

1. Mac. 6

2. Mach. 7

Luc. 19

Agge. 2

Hierc. 12

et si attentet Germaniam, nō tamen eam superabit, contra falsam ex Merlino desumptam prædictionē, quod Agrippina primum debeat Turca succumbere.

Et præter motuum præcedenti Homilia allatum, iam secundo loco hanc afferamus rationem, unde speranda sit nobis uictoria aduersus Turcam. Nam dum sciamus sub Turca in regnis & provinciis suis adhuc restare maximū numerum Christianorum, ut in Bulgaria, in Seruia, in Bosna, in Romania &c. qui patienter ferunt flagellum Turcicum a deo inflictum, licet cū magna angustia spiritus, expectantes redemptionē. Hi cum miris modis opprimantur a Turcis, nō solum in tributis & præstationibus, sed & iniurijs et cōtumelijs omnis generis, ut etiam leuissima de causā uita spoliuntur: quanto autē sunt in maiori tribulatione, tanto orant feruentius & deuotius: sicut Dauid inquit: Ad domini cū tribularer clamaui. Vnde pulchre Gregorius in Homilia 3^a. super uerbo cōpelle intrare, sic inquit: Homines cū se frangi in desyderijs suis aduersante mundo conspiciunt: quid de se auctori suo debebant, cōmemorantur. Totā em̄ sacra scriptura nobis indicat, quomodo per tribulationes deus homines ad se uenire cōpellat, ita inquit Dauid: Imple facies eorum ignominia. Et iterum: Cognoscetur dominus iudicia faciens. Vnde sicut multis nimia fortuna est occasio ruinae & lapsus: ita tribulatio e regione plures huius militat, & cōpellit recurrere ad deum, tanq̄ ad tutissimum asylum & refugium. Nam de ijs qui nimia fortuna intumescunt, testatur Dauid: In labore hominū nō sunt, & cū hominibus nō flagellabuntur: ideo tenuit eos superbia, & operi sunt iniquitate, & impietate sua. At pauperes Christiani, qui sub seruitute Turca degunt, profusis lachrymis, deuotissimis orationibus, in ieiunio, cinere et cilicio clamant ad deum, sicut Esaías inquit: Domine, in angustia requisierunt te, et expectant consolationē omnipotentis dei, ubiq̄ in sacris literis repromissam: quoniam etsi multae sint tribulatio-

Psal. 119
Grego.

Psal. 32
Psal. 9

Psal. 71

Esa. 16

ones iustorū: de his tamen omnibus liberabit eos dominus. Psal. 33
Quam saepe nunc illum, nunc alium locū scripturae, multis suspirijs & gemitibus reuoluunt. Iam em̄ apud Esdrā lectum 4. Esd. 12
gunt, quomodo deus populum Christianum pressum allocutur: Cōfide Israhel, & noli tristiari tu domus Iacob, est em̄ memoria uestra corā altissimo, & fortis deus nō est oblitus uestri in tentatione. Et infra: Audite dilecti mei, dicit dominus. Ecce ad sunt dies tribulationis: & de his liberabo uos, ne timeatis, nechaesitetis, quoniam deus dux uester est. 4. Esd. 16

O quot innocentes pueri Christiani, quot uirgines incorruptae, quot religiosi Monachi & anachoritae, die & nocte cultui diuino dediti, pro redemptione deo supplicat, & praecipue in loco, qui dicitur αγιος ορος mons sanctus. Quot uiduae & maritatae, uiri iuuenes & senes quotidie fletibus orant, & deum caeli pro cōsolatione & liberatione, magnis eiulatibus inuocant, ut excusso Turcico iugo, libere deo seruire possint. Cōuersus est furor tuus, & consolatus es nos. Esd. 13
Quam saepe mitissimi dei uerba ruminant, quando ad Moysen ait: Vidi afflictionem populi mei in Aegypto, & clamorem eius audiui. Et infra: Clamor filiorum Israhel uenit ad me: uidique afflictionē eorum, qua ab Aegyptijs opprimuntur. Si ergo audiuit clamorē filiorum Israhel, quis desperet deum clementissimū nō exauditurū clamorem pauperum Christianorū oppressorū a Turca, & ecce plusq̄ Pharaon hic. Nonne aliquando sperandum est, ut aures domini sint in preces eorū, clamantium & supplicantium perpetuis lachrymis, exaudi nos domine in die qua inuocauerimus te: quando ergo, quando exaudiet dominus orationes iustorum. Cū tam saepe sit dominus pollicitus se exauditurū preces orantium, sicut per Hieremiā inquit: Ego scio cogitationes quas ego cogito super uos, ait dominus, cogitationes pacis & nō afflictionis, ut dem uobis finem & patientiam, & inuocabitis me, & uiuetis, & orabit me, & ego exaudiam uos, queretis me & inuenietis. Hier. 29

Esa. 13

Exo. 3

Psal. 33

Psal. 119

Prov. 15

Hiere. 29

Porro captiuitas Babylonica, eo quod aliqui boni erant inter eos Daniel, Thobias, Esdras, & quidam alij: licet maior pars inter eos esset mala, tamen misericordiam suam deus non in aeternum dispersit ab eis, sed in septuagesimo anno eos liberauit, sicut praedixit per Hieremiam prophetam: Cum impleti fuerint septuaginta anni, uisitabo super regem Babylonis, & super gentem illam, dicit dominus, iniquitatem eorum, & super terram Chaldaeorum: et uerba Hieremiae intellexit Daniel, ut complerentur desolationes Hierusalem septuaginta annis. Cur ergo non esset sperandum de piissimo saluatore nostro, ut miseros illos Christianos, qui integerrime fidem Christianam sub Turca obseruant, non aliquando liberaret ab eius turpissima ac saeuissima seruitute, qui non minus ferui de qua Iudaei, clamant ad dominum: Vt quid deus repulisti in finem, iratus est furor tuus super oues pascuae tuae, memor esto congregationis tuae, quam possedisti ab initio. Gloriantur sunt qui oderunt te, in medio solemnitatis tuae: incenderunt igni sanctuarium tuum: in terra polluerunt tabernaculum nostrum tuum. Vt quo domine improperebit inimicus, irritat aduersarius nomen tuum in finem. Ad instantissimas itaque preces Christianorum sub Turca miserrime uiuentium, quis non speraret consolationem diuinam, aliquando eis affuturam, sicut per Esaiam promissit: Consolamini consolamini popule meus: ego ego ipse consolabor uos, gaudium & letitiam tenebunt, fugiet dolor & gemitus: fide itaque stabiles Christiani per Bulgariam, Macedoniam, Epirum &c. nihil minus timeant, quam dominum dormire in tantis processibus tribulationum & tempestate bellorum, sed pro liberatione iugiter ad deum clamant: Deus noster refugium & uirtus, adiutor in tribulationibus, quae inuenerunt nos nimis. Hoc adiutorium promissit Deus afflictis suis ouibus per Ezechielem prophetam. Haec dicit dominus deus: Ecce ego ipse requiram oues meas, & uisitabo eas, sicut uisitat pastor gregem suum, in die, quando fuerit in medio ouium suarum dissipatarum, sic uisitabo

oues meas, & liberabo eas de omnibus locis, in quibus dispersae fuerant. Si ergo Deus peccatis nostris irascitur, tamen fideles suos sub Turca non deferet in finem, sed liberabit eos. Nouit enim deus pios de tentatione eripere, ait S. Petrus: Iniquos uero in diem iudicii reservare cruciandos. Quod si dixeris: Non omnes Christianos sub Turca esse bonos, sed iuxta quod Dauid inquit: Et commixti sunt inter gentes, & didicerunt opera eorum, & seruerunt sculptilibus eorum, & factum est illis in scandalum. Et sicut in Machabeis legitur de Iudaeis, qui graecorum literas optimas arbitrabantur, & eorum instituta emulabantur, ac per omnia his consimiles esse cupiebant, quos hostes & peremptores habuerant. Hoc equidem negare non possumus, quin multi a fide Christiana apostatantes, Turcis coniungantur, & legitima eorum faciant. Quemadmodum non est minimum grauamen parentibus Christianis in Turcia degentibus, quod filios in disciplina honestatis non semper retinere possunt: sed quando cum eis diuiscule agere nituntur, eosque ad normam honestatis & fidei cohercere, mox disciplinae uirga abijcientes ad Turcarum praesides deficiunt, a quibus in rebellionem & inobedientiam parentum defenduntur. At tales etiam fuerunt in captiuitate Babylonica, qui comedebant ex cibis gentilium, duxerunt etiam alienigenas, ut Esdras & Malachias conqueruntur: Quod etsi aliqui ex iis declinauerint, tamen magna pars ex eis est fidei tenax & constans in sancta religionem, quorum miserebitur deus. Unde si dominus uolebat parcere Sodomae, propter decem uiros iustos in ea repertos, quanto magis misericordiam faciet cum tot millibus Christianis sub iugo Turciae gementibus & deum inuocantibus, qui non minus firmiter & fideliter obseruant sacra fidei instituta ac mysteria, quam Tobias & alij Iudaei in captiuitate Babylonica legitima ueteris testamenti obseruabant. Quare bene sperandum est exercitum Christianum triumphaturum de Turca & hostibus fidei, deo auxilium prebente ob preces

Exo. 17

Psal. 78

totius fororum in Turcia pro uictoria Christianorum orantium, sicut Iosue uincebat Amalechitas, orante Moyse: O quoties expandunt manus ad creatorem coeli, conquerentes, et dicentes: Deus uenerunt gentes in hereditatem tuam, poluerunt templum sanctum tuum: posuerunt Hierusalem in promorum custodiam, posuerunt morticina seruatorum tuorum effcas uolatilibus coeli, carnes sanctorum tuorum bestiis terre: Effuderunt sanguinem ipsorum tanquam in circuitu Hierusalem, & non erat qui sepeliret: facti sumus obprobrium uicinis nostris: subfannatio & illusio his qui in circuitu nostro sunt. Vsq; quo domine irasceris in finem: accendetur uelut ignis zelus tuus: Effunde iram tuam in gentes, quae te non nouerunt, & in regna quae nomen tuum non inuocauerunt. Adiuua nos deus salutaris, & propter gloriam nominis tui domine libera nos, & propitius esto peccatis nostris propter nomen tuum sanctum: Ne forte dicant in gentibus, ubi est deus eorum, & innotescat in nationibus coram oculis nostris: Utio sanguinis seruatorum tuorum qui effusus est, introeat in conspectu tuo gemitus copenditorum: Et redde uicinis nostris septuplum in sinu eorum: improprium ipsorum, quod exprobrauerunt tibi domine: Excita potentiam tuam & ueni, ut salues nos.

Esa. 33

Esa. 16

Danic. 9

2. Par. 20

Iudit. 9

Hiere. 32

1. Mac. 4

1. Mac. 15

Domine miserere nostri, te enim expectauimus: esto brachium nostrum in mane, & salus nostra in die tribulationis Domine deus noster, domini possederunt nos absque te, tantum in te recordamur nominis tui. Et similia multa quoties die profundunt coram deo miseri captiui, sicut Daniel in captiuitate Babylonica: sicut Iosaphat circumdatus ab infidelibus: sicut Iudith in afflictione Holofernis: Sicut Hiemeas pro auxilio contra Chaldaeos: Sicut Iudas Machabeus aduersus multitudinem Lyfie. Similiter quando fuit circumdatus a Nicanore (Inducat concionaturus unam ex his quam uoluerit) Cum autem sit misericors & miserator dominus, non disperget ab eis misericordiam suam: clamantibus ergo Christianis

Christianis in seruitute Turcica in coelum. Vsq; quo domine obliuisceris nostri in finem: Vsq; quo auertis faciem tuam a nobis? Vsq; quo exaltabitur inimicus noster super nos? prope est dominus omnibus inuocantibus eum in ueritate, et desiderium pauperum exaudiet dominus, ut sic liberati confiteantur domino et laudent dominum deum nostrum, qui eripuit eos de interitionibus & de inimicis eorum fortissimis, et exprobrent Turciae, filia Babylonis misera &c. Quod ut fiat, simul cum eis rogemus dominum pro eorum liberatione.

Homilia quarta.

Filia Babylonis misera, beatus &c. Psal. lxxxviii.



Umo est qui non timore concutitur (cui saltem mens sana fuerit) cum audierit confratres nostros Christianos nos Turciae, non modo coterminos, sed etiam remotiores, gladio, caedibus, rapinis, uinculis et incendijs, et omnium rerum uastitate, confici, impugnari et destrui, quod etsi iam plus centum annis (quando Imp. Sigismundus Belgradum a Despotia Seruiae emit) Hungariam habuimus antemurale, tamen experti sumus, quantum Turca saltum fecerit breui tempore: et transita Pannonia inferiori, superiorem, hoc est, Austriam infestat, uillas incendit, arces deripit, bona praedatur uirgines deflorat, uim infert mulieribus, uiros occidit, pueros ad parietes excarnificat innocentem sanguinem, et ingentem multitudinem utriusque sexus in perpetuam seruitutem abducit. Hoc omnes animarum curati iam pro concione plebi inculcare debent, et Stentorea uoce cohortari ad poenitentiam et emendationem uitae, ut D. O. M. flagellum istud a nobis auertat: alioquin non erit iustus sed reus huiusmodi rauceus pastor clamare non ualens, cui dominus per

Belgradum

E

- zech. 33 Ezechielem cōminatur: Si uiderit speculator gladium uenientem, et nō insonuerit buccina, et populus se nō custodierit, ueneritq; gladius, et tulerit de eis animam, ille quidē in iniquitate sua captus est, sanguinem autē eius de manu speculatoris requiram. Rationem huius reddit dominus apud Hieremiā: Si forte audiente domo Iuda, uniuerſa mala quę ego cogito facere eis, reuertatur unusquisq; a uia sua pessima: et propicius ero iniquitati et peccato eorum, quoniam niam magnus furor et indignatio est, quā locutus est dominus aduersus populum hunc. Quando ergo uidebitur animarum curato imminere flagellum dei, populum admonere debet, et ad orandum, ieiunandum ac humiliandū animare. Sic em̄ pręcipitur sacerdotibus: Canite tuba in Sion, sanctificate ieiunium, uocate cunctum, cōgregate populum, sanctificate Ecclesiam, coadunate senes, cōgregate paruulos & sugentes ubera. Quid autē facere debent, sequitur Orabunt & dicent: Parce domine, parce populo tuo, et ne des hereditatem tuam in opprobrium, ut dominantur eis nationes. Quod si iuxta monita Eliachim sacerdotis fecerint. Scitote, inquit, quoniā exaudiet dominus preces uestras, si manentes perseueraueritis in ieiunijs & orationibus in conspectu domini. Et futurum est q̄ Iohel ait: Zelatus est dominus super terrā suam, & pepercit populo suo. Imitentur Dauidem dicentem: Ad te domine leuavi animam meam, deus meus in te cōfido, nō erubescam, neq; irrideāt me inimici mei, etem̄ uniuerſi qui sustinent te, nō confundentur. Suggester itaq; pastor populo, ut clamet ad Deum cum Esaia: Domine miserere nostri, te em̄ expectauimus, esto brachium nostrum in mane, & salus nostra in tempore tribulationis: quis scit, an miserebitur deus, & conuertatur & ignoscat, & dicat populo Christiano: Liberabo te de manu pessimorum, & redimam te de manu fortium, ut sic illudentes Turcicę dicere possimus: Filia Babylonis miser

ra &c. Quod ut deus misericors & benignus faciat, & cito, ore & corde dicatis omnes.

Pater noster. Aue Maria.

Euangelium ut supra.

Hoc uoluimus saxum, an ex sacris literis spes aliqua hauriri possit, ut uictoriam de Turca habeamus, & populus Christianus aliquando audire mereatur illud Sophonię: Abstulit dominus iudiciū tuū, auertit inimicos tuos: Rex Israël in medio tui, nō timebis malum ultra, dominus deus tuus in medio tui fortis ipse saluabit. Suasimus propinquā uictoriam in sermone superiore, ex Christianis hodie uiuentibus, & afflictis in Turcia. Idem iam suadere conabimur a Christianis mortuis, sanctissimis illis uiris, martyribus & cōfessoribus, atq; adeo ipsis apostolis pro uictoria Christianorum orantibus, quod ut credibile fiat, adfero uisum Iudę Machabęi, quando uidit Oniam protendētem manus, & orare pro omni populo Iudęorū: alium item apparuisse uirum, etate & gloria mirabilē, de quo Onias dixit: Hic est fratruū amator & populi Israël: Hic est qui multū orat pro populo & uniuerſa ciuitate sancta Hieremias propheta dei. Quod si Hieremias & Onias orauerunt deum pro populo Iudaico, quanto magis orabūt sancti apostoli Andreas, Paulus, Barnabas, Lucas, Titus, Chrysostomus item, Polycarpus, Basilius, Nazianzenus, Niceta, Tecla, Dionysius, Philippus diaconus, Georgius, Damascenus, Ignatius, Nicolaus, Blasius, Theophylactus, Theodorus, Christophorus, Methodius, & multa millia martyrum & cōfessorum orientalis & Gręcę Ecclesię, pro restituenda & liberanda illa a seruitute Turcica, q̄ & basilicas ibi habēt, & quorū uenerantur in hunc diē reliquias: quid non sustinuit Paulus pro fratribus uiuis, p̄ Corinthiis, pro Philippensibus &c.

cur non iam optaret eorum salutem, cū Christo regnans in
 2. Theß. 1 celo: ita orabat pro Thessaloniceis. ut deus dignaret eos
 Coloss. 1 sua uocatione: similiter orat pro Colossensibus & postulat,
 1. Cor. 13 ut impleantur agnitione uoluntatis dei. Corinthiis quoque
 scribit, Oramus autē deum, ut nihil mali faciat: quis modo
 ita desipit, ut existimet S. Paulum hodie beneuolentia
 nō psequi suos Græcos in Turcia misere degentes. Quod si
 deus nollet exaudire modo uiuentes, flecteretur saltem pre
 cibus mortuorum: id quod ex multis iam faciemus probabi
 le: nam Sapiens de eis inquit, eorum uota esse placabilia.
 Psal. 149 Et Dauid de eis testatur, qui sunt beati, hoc est, in Ecclesia
 triumphante. Exultabunt sancti in gloria, & gladij ancipi
 tes in manibus eorum, ad faciendam uindictam in nationi
 bus, increpationes in populis, ad alligandos reges eorum
 in compedibus, & nobiles eorum in manicis ferreis, ut faci
 ant in eis iudicium conscriptum: quod si unquam Regi alicui hæc
 intulerunt, Turca in primis meruit sic alligari.
 His accedit, quod dum iratus dominus deus pluit super
 Genes. 19 Sodomā & Gomorram sulphur & ignem, ait textus: Cum
 subuerteret dominus ciuitates regionis illius, recordatus est
 Abraham, & liberauit Loth de subuersione urbium, in quib
 us habitauerat. Quod si hic Loth fuit liberatus obtutu
 Abraham amici dei, quis non speret Christianos sub Turca
 aliquando & breui liberandos ob intercessionē sanctorum,
 qui Ecclesijs illis uel præfuerunt aut patroni deputati, illas
 rum custodiam & curā gerunt: Sic quādo minabatur Salo
 1. Reg. 11 moni scissionem regni, ait ad eum: Verum tamen in diebus
 tuis nō faciam, propter Dauid patrem tuum. Ita de Ioram
 4. Reg. 8 rege legitur: Noluī autē dominus disperdere Iudam, pro
 pter Dauid seruum suum. Et tempore Ezechiae quando
 4. Re. 19 Assirij inuaserant Iudā, dixit dominus per Esaia: Prote
 gam urbem hanc & saluabo eā propter me & propter Da
 uid seruum meū. Si ergo deus protexit Hierusalē, & nō dis
 sperdidit Iudāam propter Dauid, qui non dū tamen era

beatus, nō dum essentia fruebatur diuina, non dum apertis
 ianuis transferat in regnum celorum, quid facturi sunt san
 ctissimi apostoli & discipuli domini: quid tot millia mar
 tyrum: tot sancti patriarchæ & episcopi: nō orabunt pro
 sedibus suis, ut his restituantur Catholici? S. Iohan. pro
 Epheso. S. Andreas pro Achaïis, S. Paulus pro Corinthiis
 & alijs. Dionysius pro Atheniensibus. Lucas pro Antio
 chenis. S. Georgius pro Berythinis. S. Chrysostomus pro
 Cōstantinopolitanis, & sic alij coelestes principes, pro alijs
 suis clientulis orabunt, non minus quā Dauid pro Hieroso
 lyma.

Et ut maior spes uictoriæ habeatur, accedit etiam conti
 nua angelorum oratio, et archangelorum ac principatuū, quorum
 custodiæ & curæ hæc prouinciæ sunt deputatæ, iuxta illud
 Sapientis: In unam quamque gentē præposuit rectorem, &
 Eccl. 17 pars dei Israël facta est manifesta, quid hic per rectorem in
 telligit, nisi angelos regimini prouinciarum deputatos, qui
 aduigilant strenue super populo eis commissio, ut dirigant
 in uiam salutis æternæ. Et hanc explanationē esse ueram,
 præter hoc quod cōmuniter recepta est a sanctis patribus, ro
 boratur tamen ex illō Deutero. Quando diuidebat altissi
 mus gentes, quando separabat filios Adam: constituit ter
 minos populorum iuxta numerum filiorum Israël, pro quo les
 gunt sep. ἐκαστην ὁρίαν ἐθνῶν κατὰ ἀριθμὸν ἀγγέλων θεοῦ. Constitu
 1. Sept. tuit terminos gentium iuxta numerum angelorum dei. Singulis
 ergo prouincijs, singuli attributi sunt angeli. Hæc omnia
 indubitatam recipiunt fidem ex Daniele, ubi dilucide at
 1. Dan. 10 testatur: Angelos preliare & orare pro populo sibi commissio:
 quando enim angelus apparuit ei & dixit: Princeps regni
 Persarum restitit mihi uiginti & uno diebus, & ecce Michas
 & unus de principibus primis uenit in adiutorium meum, &
 ego remansi ibi iuxta regem Persarum. Et infra: Nunc reuer
 tar, ut preliar aduersum principem Persarum, cū enim egrede
 rer apparuit princeps Græcorum ueniens, & nemo est adiu

tor meus in his omnibus, nisi Michaël princeps uester.

Li. 7. mo. rali. ca. 7 Hæc Danielis uerba, quæ aliis expensa, intentum nostrum locuplete probat, & ea expendit b. Grego. & inquit: Quia certa angelorum ministeria, dispensandis singulis quibusque generibus sunt prælata, cum subiectorum mores aduersum se uicissim præpositorum spirituum opem merentur, ipsi qui præ sunt spiritus, contra se uenire referuntur: is namque angelus qui Danieli loquebatur, captiuis Israëlitiis populi in Perside constitutis, prælatus agnoscitur: Michaël autem eorum, qui ex eadem plebe in Iudæa terra remanserant, præpositus inuenitur. Subscribit b. Hiero. Principes autem primos, archangelos intelligimus. Videbimus autem hic amicabilem pugnam angelorum, cum unus pro una certa prouincia, alius pro alia: neque tamen adeo sibi aduersantur, quin omnes se diuinæ conforment uoluntati. Neque existimet aliquis ita archangelum Persarum infidelibus addictum, ut mallet illorum uictorijs fauere quam Iudæorum liberationi, ut pulchre Hieron. innuit: sed quia multa bona fiebant in Perside, & propter magnitudinem miraculorum, plures gentiliū ueniebant ad agnitionem unius ueri dei uisui. Hinc archangelus Persarum restituit Michaëli, restitit archangelo populi Iudaici, impediendo liberationem, ut ex Persis plures animas lucrificeret deo. Sufficiat nobis comonstrasse ex sacris literis, archangelos habere custodiam prouinciarum: qui etiam orent, & tam instant orent, ut dicantur præliari pro salute habitatorum in prouincijs eorum.

Esa. 62 Hinc Euangelicus propheta archangelos appellat custodes murorum, ait enim Esaías: Super muros Hierusalē constituti custodes: tota die & nocte, perpetuo non tacebunt, ubi per custodes intelligi angelos Hierony. non abnuat, & glossa expresse testatur, adducens illud Pauli: Omnes sunt administratores spiritus, propter eos missi, qui hæreditatem capiunt salutis. Et frequens est explanatio, ut per muros intelligantur prælati, & per custodes angeli superintendentes rectoribus Ecclesiæ, ut egregie inquit b. Bernard. Be-

nignus es domine, qui non es contentus nostrorum fragilitate murorum, sed ipsis hominum custodibus, angelicam superponis custodiam. Si ergo die ac nocte non tacebunt perpetuo: certum est, quod non tacent laudem Hierusalē, non tacent laudem dei: tamen nec cessant die ac nocte orare pro custoditis, ut eos dirigere ualeant in uiam salutis æternæ, & idcirco significanter dictum est, Paulo: Propter eos missi, qui hæreditatem capiunt salutis. Cum ergo archangeli a deo deputati sint pro custodia Thraciæ, Moreæ, Euboææ, Mysiæ, Daciæ &c. etiam si eis resistat princeps regni Turcarum, & iam resistit per multos annos, tamen ipsi pro miseris Christianis captiuis deputati, incessanter orant pro eorum redemptione. Neque princeps angelus regni Turciæ orat pro eis, nisi in quantum tendunt ad felicitatem æternam, & gloriam dei. Et profecto temerarius est, qui contemnit custodiā angeli sui, & iudicio meo exili, culpabiles sunt prædicatores & curati, qui non sapissime adhortantur plebem, ut recurrant & refugium quærant ab angelis custodibus, tum priuatis, tum publicis uel personis uel locis, attributis. Vnde omnes Christiani inuocare deberent S. Michaëlem aduersus hostilem exercitum Turcæ: Ipse enim princeps fuit primæ militiæ, Ecclesiæ militantis in cælo, sicut Iohan. in Apoca. uidit, dum ait: Et factum est prælium magnum in cælo, Michaël & angeli eius præliabantur cum dracone, & draco pugnabat & angeli eius, & non ualuerunt, neque locus eorum inuentus est amplius in cælo. Ipse est qui pugnavit pro Israëlitis aduersus Aegyptios: nam dum multis malis affecisset Aegyptios, dicit sacra scriptura: Tollensque se angelus domini, qui præcedebat castra Israël, abiit post eos, & cum eo pariter columna nubis, priora dimittens, post tergum stetit inter castra Aegyptiorum & castra Israël. Ipse est qui pugnavit pro corpore Moyfi occultando, ne Iudæis preberetur occasio Idololatriæ, ut Iudas apostolus testatur: Ipse est qui pugnavit pro Iudæa aduersus principem

Hrb. 1

Apo. 12

Exo. 12

Iudæ.

Danie. 10 Persarum, ueluti iam audiuius ex Daniele, & ita præsuit
Ecclesia. Synagoga, uti ex antedictis colligitur. Et ita modo præs-
 est Ecclesia catholica, quare Ecclesia uocat eum merito iu-
 re praepositum paradisi: Sicut ergo uenit in adiutorium an-
 gelo praelato Iudaeis captiuis in Babylonia, quis desperet
 eum uenire in adiutorium angelis, qui pro custodia deputa-
 ti sunt Christianis per Bulgariam, Albaniam, Moream &c.
 constitutis: unde & signifer ab Ecclesia dicitur, quare meri-
 to omnes aduersus Turcam pugnaturi, eius intercessionem
 implorare debent, & eius imaginem in signis ferre. Vnde
1. Thes. 1 cum ipse pugnaturus sit contra Antichristum, quis non spe-
 ret eum quoque contra Antichristi membrum, Turcam pugna-
 turum, quare & saepe & multum S. Michaelis implorandum
Iob. 3 est auxilium. Hinc intelligimus, cur uerba b. Iob: Requies-
Grego. scerem cum regibus & consulibus terrarum, intelligat Grego-
 de angelis. Terra, inquit, aëre fecundatur, aër autem ex coeli
 qualitate disponitur, sic iumentis homines, hominibus an-
 geli, archangeli uero angelis præsunt.

At hinc mihi alia occurrat ratio, ut sperandam arbitrer
 uictoriam ex Turcis, propter intercessionem sanctorum &
 angelorum, specialem curam super Christianos in Turcia ha-
1. Cor. 15 bentium. Diuus Paulus inquit: Alia claritas solis, alia cla-
 ritas lunae, alia claritas stellarum: Stella enim a stella differt
 in claritate, sic & resurrectio mortuorum. Hic S. Paulus san-
 ctos comparat stellis, at stellarum est influere in haec inferio-
 ra, motuque & lumine ea quae in terris sunt uegetare & ale-
 re atque conseruare: quare hoc idem non facerent lucidissimae
 stellae spirituales, magna illa sydera ante deum lucentia, pa-
 troni Ecclesiarum in Turcia existentium, similiter angelici spiri-
 tus & archangeli eis in custodiam deputati, influerent in-
 tercessionis radios in pauperes & captiuos Christianos, ma-
Psal. 11 xima seruitute a Turcis pressos, qui eiulant & plorant an-
 te dominum: Miserere mei deus, quoniam contulcauit me ho-
 mo tota die impugnans tribulauit me: Contulcauerunt me
 inimici

inimici mei tota die, quoniam multi bellantes aduersum me.
 Eripe me de inimicis meis deus meus, & ab insurgentibus
 in me libera me: Eripe me de operantibus iniquitatem, & de
 uiris sanguinum salua me. Disperge illos in uirtute tua, &
 depone eos protector meus domine. Ostendisti populo tuo
 dura, potasti nos uino contumeliosis. Dedisti nos tanquam
 ues escarum, & in gentibus dispersisti nos. Vendidisti po-
 pulum tuum sine precio, & non fuit multitudo in commutationi-
 bus eorum. Posuisti nos opprobrium uicinis nostris, sub
 fannationem & derisum his, qui sunt in circuitu nostro. Ex-
 urge deus & dissipentur inimici tui, & fugiant qui oderunt
 te a facie tua. Exurge domine deus, et exaltetur manus tua
 ne obliuiscaris pauperum tuorum. Exurge domine, & iudica
 causam tuam, memor esto improperiorum tuorum, eorum
 quae ab insipiente sunt tota die. Exurge quare obdormis do-
 mine, exurge domine & ne repellas in finem. Exurge do-
 mine adiuua nos, & redime nos propter nomen tuum. Ex-
 audi nos deus salutaris noster, exaudi nos in die qua inuo-
 cauerimus te, uelociter exaudi nos domine. Fiat bone
 I H E S V fiat, Amen.

Homilia quinta.

Filia Babylonis misera, beatus qui retribuet &c.

Magna est ira dei super populum Christianum, quae
 tot annis permittit illum uinci a Turca, spoliari &
 occidi. Eleuauit dominus hostes Rasin super eum, *Esa. 9*
 & inimicos in tumultum uertit. Siriam ab oriente & Philis-
 tim ab occidente, & deuorauerunt Israel toto ore, & uere
 in Christianos copetit, quod dixit Hieremias: Ecce ego uisita-
 bo super eos: iuuenes morientur in gladio, filij eorum & sic
 F *Hiere. 11*

lia morientur fame, foris uastabit eos gladius & intus pa-
 uor, iuuenem simul ac uirginem, lactantem cū homine sene
 Conclufit in gladio populum suū, & hæreditatem suā spre-
 uit: Iuuenes nostros cōmēdit ignis, & uirgines eorum non
 sunt lamentatæ: Sacerdotes nostri in gladio ceciderunt, &
 uiduæ non plorauerunt. Durauit hoc malum iam multis
 annis, & tot regna & tot prouincias Christianitati Turca
 ademit, ut pene oblitus nostri uideatur deus, & quasi nostri
 nolit misereri: sicut per Esaiam inquit: Nō est populus sapi-
 ens, propterea nō miserebitur eius. Et quod per Hieremiā
 inquit: Ecce ego inducam super eos mala, de quibus exire
 non poterunt, clamabunt ad me, & ego nō exaudiam eos.
 Non parcam & non cōcedam neq; miserebor, ut nō disper-
 dam eos. Peccata nostra & scelera hæc mereri, nemo pius
 sine gemitu agnoscit, ideoq; ueretur iudicium dei: sperat ta-
 men in dei misericordiam quā non dispergat a populo suo,
 neq; prophanabit testamentum suū: unde clamant deuoti
 ad dominū: Vbi sunt misericordiæ antiquæ domine, sicut
 iurasti Dauid in ueritate tua: Memor esto domine oppro-
 brii seruorum tuorum, q̄ cōtinui in sinu meo multarū gen-
 tium, Q̄ exprobrauerunt inimici tui domine. Quis scit si
 dominus conuertatur & sciant omnes gentes, quia deus est
 qui redimat & liberet Israël. Et Solymanus Turca cōpre-
 hensus lamentetur cum Adonibezech. Septuaginta reges
 amputatis manū ac pedum summitatibus, colligebāt sub
 mensa mea ciborū reliquias, sicut feci, sic reddidit mihi do-
 minus. Ut sic exultantes Turciæ dicere possimus: Filia Ba-
 bylonis misera &c. Pater noster. Aue Maria.

Euangelium ut supra.

Magnum & diuturnum est flagellum, quo nos deus per
 Turcam affligit, & cū nullus sit peccator nostrorum finis,

timere debemus deum uindicē omnibus peccatis, effunde-
 re super nos indignationē & omnem iram furoris sui. Sic
 em̄ cōminatur nobis deus per Sapientem: Impiis qui non
 agunt pœnitentiam, usq; in nouissimū sine misericordia ira
 superueniet. Prædixit etiā per Hieremiā prophetam: Non
 poterat dominus ultra portare propter maliciam studiō-
 uestrorum, & propter abominationes quas fecistis: & facta
 est terra uestra in desolationem & in stuporem & in male-
 dictum. Vt cūq; tamen peccauerimus, annisi sumus tamen
 spem dare uictoriæ aduersus Turcam, & in breui quidem:
 motiua huiusmodi spei aperuimus, restat ut aliud & po-
 stremum adiiciamus, nō tamen parui momenti, imo apud
 me est potissimū. Quoties em̄ populus dei a uero eius cul-
 tu in fide desciiuit, toties alium populū fidelem sibi deus in
 alio loco suscitauit. Cū autē per nouas sectas Lutheranoꝝ,
 Zuingliorum, Parabaptistarum, Christus plures animas
 amittit, quæ mittuntur cateruatim in orcum ad parentem
 omnis schismatis & discordiæ, in æternā damnationē, ut ma-
 gne ciuitates, magni ducatus & dominia inficiant huiusmo-
 di peste, ubi iacet neglecta religio, cultus Dei abolet, sancti
 dei cōtemnuntur, templa prophanantur, destruuntur alta-
 ria, & monasteria in usus prophanos & armaria usurpant,
 Deus autē nō uult propterea carere seruitoribus & cultori-
 bus: unde iam fide Christiana incipiente deficere in Ger-
 mania, in Dacia, in Noruegia, in Prussia &c. alicubi de-
 us suscitabit sibi populum fidelem, qui sine schismate & he-
 resibus ei integre deseruiat. Quare pluribus de uictoria ad-
 uersus Turcam desperantibus propter sectiones, schismata
 & hæreses Germaniæ, mihi semper cōtra uisum est, hoc ur-
 gere uictoriā, ut semen sit nobis reliquū, ne efficiamur sicut
 Sodoma. Hoc primū Byblicis scripturis roborabimus. Et
 primo, quidem exigit hoc ratio diuinæ prudentiæ, quæ dis-
 sposuit ruinam angelorū supplere per homines, uelut Da-
 uid inquit: Iudicabit in nationibus, impleuit ruinas s. ange-
 F ij

lorum: cū autē draco lucifer tertiam partem stellarum secū
 Apo. 12 traxerit, uelut Iohannes testatur, tot ruine supplendę sunt:
 Quod si in multis locis Germaniæ exulat fides & religio,
 ut ex his deus nō potest supplere ruinas cœlicas, inquiren-
 dus est deo alius populus & suscitandus. Hunc autē futurū
 Luc. 2 eum arbitramur, qui modo sub Turca est. Porro Symeon
 ait: Ecce positus est hic in ruīnam & resurrectionē multorū
 in Israel. Christus itaq; ruentibus aliquibus & deficientib;
 resurrectio est alterius populi, cū quo Deus pangit fœdus,
 ut sit illis in deum, & ipsi ei in populum. Addo uerbū Chri-
 Ioh. 9 sti: Vt qui nō uident, uideant, & qui uident, cęci fiant: quid
 sibi aliud uult, quā hoc esse iudiciū dei, ut qui non uident
 per ueram fidem, uideant, lumen fidei accipiant & fideles
 efficiantur. Cōtra uero qui uident, qui fidem acceperant,
 & ea abutuntur uel per schisma, uel per haresim, illi effici-
 antur cæci, & projiciantur a deo, quia ipsi proiecerunt fidē.
 Cū ergo per Germaniam a paucis annis tot uidentes facti
 sint cæci, ut nihil omhino mirer, quomodo Antichristus in
 2. Theß. 2 tam breui tempore, mundū peruerteret, mendacibus signis,
 potentia & diuitijs. Cum Luther Antichristi membrum et
 præcursor, sine miraculis, sine diuitijs (puta qui ex mendicā-
 tibus fuit, & hodie eleemosynas pro famulis dei a fidelibus
 datas reformationi Augustiniani abligurir) sine armis, tot
 millia hominū subuerterit. Hoc est ergo iudiciū dei, ut dū
 uidentes in Germania & Dacia cæci facti sunt, ut deus per
 Bulgariam, Mysiam, Macedoniā &c. faciat cæcos uidere,
 & incredulos credere. Ita futurum, nō præteritū prophetas
 Nam de infidelibus eleuandis dixit Dauid: Populus quē
 psl. 17 non cognoui, seruiuit mihi, in auditu auris obediuit mihi.
 Sequitur autē de fidelibus collapsis, filij alieni, hoc est, a me
 alienati per hareses, mentiti sunt mihi: omnis em̄ hæretico-
 rum doctrina mendacijs scatet, & Luther omnium est men-
 dacissimus: filij alieni inueterati sunt, occalluerunt in errori-
 bus. Hominem em̄ hæreticum post unam & alteram admo-

nitionem deuota, sciens quia subuersus est, qui huiusmodi
 est: & claudicauerunt a semitis suis per schismata, qui enim
 prius perficiebant gressus suos in semitis rectis, dum Eccle-
 siam dei ueram derelinquunt, & ad hæreticorum declinant
 latibula, claudicant in ueritate fidei, propterea confitebor
 tibi in nationibus domine, & psalmum dicam nomini tuo. Psl. 16

Hanc fidei seu popul fidelis translationem Iohannes in
 Apoca. appellauit motionem candelabri, cum ait: Memor Apo. 2
 esto unde excideris, & age pœnitentiā, & prima opera fac
 Sin autē uenio tibi, & mouebo candelabrum tuum de loco
 suo, nisi pœnitentiā egeris. Id de Germanis quoq; nostris
 dici potest a fide & Ecclesia apostatantibus: si nō memores
 fuerint unde exciderint, ab unitate Ecclesiæ & congregati-
 one fidelium, deus mouebit candelabrū eorum, in quo est
 lumen fidei, de loco suo, & aduocabit sibi alias gentes quas
 illuminabit per fidem. Et implebitur quod dominus præ-
 dixit per Esaia: Ecce gentem quam nesciebas, uocabis, &
 gentes quæ te nō cognouerunt, ad te current. Et profectio
 hæc est mutatio dexteræ excelsi, quod homines electos &
 Esai. 55 populum peculiarem deus projicit, & eleuat populū igno-
 tum, hoc est, eum qui nō nouit legem dei, ad agnitionē ue-
 ritatis sua gratia perducit. Quod si nihil scripturarum ha-
 beremus, sufficeret nobis Christi parabola de uinea, ubi cō-
 tra malos operarios durā fert sententiam: Malos male per-
 det, & uineam suam locabit alijs Agricolis, qui reddant ei
 Md. 33 fructum temporibus suis: quod et si de uniuersali uinea do-
 mini uerificetur, quæ primo in synagoga fuit, ut sæpe me-
 minerunt prophete. Dauid em̄ dicit: Vineam de Aegypto
 psl. 79 transtulisti, cieicisti gentes, & plantasti eam. Illam autē fore
 populum Israeliticum Hieremias & Esaias sæpe nobis si-
 gnificauerunt: uinea domini exercituum domus Israel est, quæ
 Esai. 5 translata est in Ecclesiam, & alijs agricolis locata, de quib;
 Hier. 1 dominus dixit: Et alias oues habeo, quæ non sunt ex hoc
 Ioh. 10 ouili, & illas oportet me adducere, & uocem meam audiēt.

Quod si pergamus in sacris literis uidere illam translationem
 A. 74. 13 inuenimus S. Paulum cōstanter Iudæis, dicentem: Vobis
 oportebat primū loqui uerbum dei: sed quoniam repellitis
 illud, & indignos uos iudicatis aeternae uitae, ecce cōuertimur
 Es. 4. 49 ad gentes, sic enī praecepit nobis dominus: Posui te in
 lucem gentium, ut sis in salutem usq; ad extremum terrae.
 Hoc idem testatum reliquit Romanis dum scriberet: Caci-
 Rom. 4. 11 tas ex parte contigit in Iisrael, donec plenitudo gentium in-
 traret, quod ergo cōtigit in uniuersali Ecclesia semel, conti-
 git saepe in particularibus Ecclesijs. Cū itaq; cecitas conti-
 git in multis Ecclesijs particularibus Germaniae, Daciae,
 Prussiae &c. subinde uocabit dominus alium populum, qui
 Luc. 14 ingreditur ecclesiam: nam adhuc locus est in regno celo-
 rum, ideo si uiri qui uocati sunt, nolunt gustare canam do-
 mini, sed malunt haesibus adherere, tunc dominus dicet
 Grego. seruo: Exi in uias & sepes & cōpelle intrare: ubi Gregorius
 inquit: Cū conuiuas suos colligi ex uis & sepibus praeci-
 pit, nimirum agrestem populum colligere, id est, gentilem
 querit. Non enī patitur deus ob maliciam nostram, regnū
 suum mancū esse aut incolis destitutū, sed mansiones mul-
 104. 14 ta quae in domo patris sunt, oportet impleri: propterea scri-
 Apo. 3 psit Iohannes angelo Ecclesiae Philadelphiae: Tene quod
 habes, ut nemo accipiat coronā tuam. Si ergo Christiani sa-
 cri baptismatis aqua perfuncti nolunt tenere qd habent, sed
 gaudent nouis erroribus, schismatibus Lutheri, Zuinglij,
 Baldasaris &c. necesse est, ut alij accipiant coronā illorum,
 qui ex gentibus ad fidem uocantur, & surrogantur in locū
 Mal. 3 malorum Christianorum, quoniam potens est deus, ut ba-
 4. Es. 11 pta ait: De lapidibus istis suscitare filios Ahrahæ.
 Haec omnia roborantur per expressa uerba sacrae scriptu-
 rae: ita enī loquitur dominus: Quid tibi faciā Iacob? nolui-
 sti obedire Iuda, transferam me ad alias gentes, & dabo eis
 nomen meum, ut custodiant legitima mea: quoniam me
 dereliquistis, & ego uos derelinquā: petentibus uobis a me

miserecordiam non miserebor, quando inuocabitis me, ego
 non exaudiam, quid apertius dici poterat, q̄ quod Deus
 transferat se ad gentes, quando Iacob & Iuda nolunt eum
 audire, sicut iam schismatici nolunt audire Christū per Ec-
 clesiam sponfam suam loquentē, sed eam contemnunt, no-
 uam sibi fingentes, & facientes ecclesiam: ideo dominus ali-
 as gentes suscipiet, quibus dabit nomen suum, ut a Christo
 Christiani dicantur, qui custodient legitima & ceremonias
 as legis Euangelicae, quae schismatici ab unitate ecclesiae dis-
 scedentes, obseruare contemnunt. Et erit qd dominus dixit:
 Multi ab oriente & occidente uenient, & recumbent in re-
 gno celoꝝ, filij autē regni eiiciuntur in tenebras exterior-
 res: quod etsi dictum sit de malis Iudæis, uti August. Chry-
 sostomus & Hieronymus explicant: tamen cur nō intelli-
 gatur quoq; de malis Christianis nō uideo. Cū Christiani
 sint filij regni, eiiciendi propter haeresim in tenebras exterio-
 res, ut dolenter de eis dicant ueri Christiani, ex nobis pro-
 1. Ioan. 2. dierunt, sed non erant ex nobis. Quibus omnibus recte ex-
 pensis & trutinatis, uidebor non iniuste cōclusisse, Luthera-
 nismum, Capharnaitarū & Anabaptistarū horrendas blas-
 phemias, adeo non obstare uictoriae aduersus Turcam, ut
 etiam hinc oriatur magna fiducia, terras Turcae recuperan-
 di, & plantandi rursus fidem Christianam in gentibus.

Quibus omnibus accedat uaticinium Osee dicentis: Et
 miserebor eius (terrae) quae fuit absq; misericordia: Et dicam
 nō populo meo, populus meus es tu, & ipse dicet, deus me-
 us es tu. Vtinam hoc fiat in diebus nostris, quod & S. Pau-
 lus repetijt Romanis: Vocabo non plebem meam, plebem
 meam, & nō dilectam, dilectam, nō misericordiam consecu-
 tam, misericordiā consecutam: quis enī uirtutem dei ausus
 est dicere effertam, quod non etiam hodie possit uocare non
 plebem suam, ut ad eum cōuerterentur, & efficerentur filij
 dei hi, qui crederent in nomine eius, sicut per eundem pro-
 phetam inquit dominus: Et erit in loco, ubi dicitur eis: Nō

Mat. 8

Aug. con-
tra Iulian.

1. Ioan. 2.

Ose. 2

Roma. 9

Ioan. 2

Ose. 2

populus meus uos, dicitur eis filij uiuentis. His autem qui a uera fide deficiunt, & ad hæreticorum criptas confugiūt, dicit dominus: Vos non populus meus, & ego non ero deus uester. Nisi uererer ne fastidium parerem, rem etiam exemplis & experientia comprobarem: Nam abiectis Iudæis deus gentes suscepit, cum in Asia maiori & Aphrica homines a fide defecerunt, Germania quæ adhuc in tenebris uesabatur Idololatriæ, fidem Christi suscepit, Bonifacio, Rurperto, Kiliano, Corbiniano, Gallo & alijs prædicatoribus fidem plantantibus, circa annum domini 700. Quando Asia minor & Siria spurcijs Mahumeti fuerunt infecti, Hungaria, Morauia & Bohemia fidem Christi susceperūt, & mox Polonia circa annum domini millesimum, ubi magna pars Græciæ se ab ecclesia sciderat. Et quid opus est pluribus, dum Bohemia & Morauia per hæresim a Roma recederet, Lituania &c. Christum agnouerunt, sicut olim Prussia & Liuania, quando amissa fuit Ptolomais.

Hæc ita compendio adduximus, ne Christiani ex tot uictorijs Turcæ omnino desperent ei posse fieri resistentiam, & pusillanimes non recurrant ad Deū pijs & deuotis orationibus, quin potius per superiora animati, cōfidenter clament ad deum pro auxilio, ut Turcam, suum & Christiani nominis hostem prosternat, iuxta quod per Esaiam dicit: *Esa. 60* Gens & regnum quod nō seruerit deo, peribit. Recte itaq; singulis sermonibus Thema illud ex Psalmis præfiximus. Filia Babylonis misera &c. Filiam Babylonis iure dicimus Turciam, quæ affligit filios dei & populum electum, sicut Assyrii & rex Babylonis olim diuexabant & opprimebant filios Israël: ideo merito diximus Turcam esse uirgam Assur, quando itaq; deo uolente succumbet Turca, desolabitur Imperium eius, tunc Christiani in hymnis & canticis laudabunt deum, & illudentes Turcæ dicturi sunt. Filia Babylonis misera, beatus qui retribuet tibi retributionem quā retribuisti nobis: Vtinā beatus ille iam uiuat, utinam beatus

beatus ille iam regnet, siue Carolus sit Imperator, siue Ferdinandus Rex, per quē Deus liberet populū Christianū a Turcica captiuitate, sitq; noster Orthoniel & saluator. *Dos. Ind. 8* Domine deus exercitū, tibi supplicat plebs deuota per Christianum orbem profusus lachrymis, ut quod per puerum tuum Danielē prædixisti, iam impleas per famulos tuos CAROLVM & FERDINANDVM, ubi inquit: Conuertetur Rex Aquilonis, & præparabit multitudinem *Danie. 11* multo maiorem q̃ prius, & in fine temporum ariorumq; ueniet properans cum exercitu magno & opibus nimis. Et in temporibus illis multi consurgent aduersus regē Austri: Et ueniet Rex Aquilonis, & comportabit aggerem, & capiet urbes nouissimas, & brachia Austri non sustinebūt. Et consurgent electi eius ad resistendum, & non erit fortitudo, & faciet ueniens super eum iuxta placitum suum, & non erit qui stet contra faciem eius. Et stabit in terra inclinata, & consumetur in manu eius, ponet faciem suam, ut ueniat ad tenendum uniuersum regnum eius, Quod fac bozne & pijsime deus & cito, Amen.

Ad Lectorem.

Non me præterit candide lector, multum energiae habere Historiā, qua res ante oculos ponitur, ad addiciendum auditorum animos, uerū nos in his sermonibus temperauimus, sicuti & studio reuelationes Brigittæ, Methodij, Hiltegardis, Cyrilli, prædictiones item Liechtenbergij, surda aure præteriuimus. Verum apparet mihi consultum, ut historijs sermones uelut flosculis interspargas: erunt enim multo gratiores audienti, & ne hoc loco tibi deessemus, Arborem Turcicæ propagationis, quā ante triennium edidimus, hic repetere statuimus.

G

Amir Sultani Turcici series

usq; ad Soleymannū modo regnantem.

- I. Ottomannus inter bellorum duces, qui stipendia mererant sub rege Aegypti aduersus Christianos, primus gubernandi potestatem arripuit circa annum domini 1300. passim em trucidatis Turcicis regulis, & excusso Caliphæ Sultani iugo, regem se constituit Turcarum: obtinuit Bythiniam & Capadociam, Caput regni fuit Byrsa.
- II. Orchanes rex patri successit, circa annum domini 1335. is paternum regnum per Galatiam & alia consinia ampliavit usq; in Phrigiam & Pontum.
- III. Amurates tertius Turcarum rex, regnum ingressus est circa annum domini 1363. Is dissidentibus inter se, Græcis de Imperio, a Catacusino euocatus, primus ex Asia in Europam traiecit, & nihil profuit Catacusino, sed Calipolim interceptit & Chersonesum, circa Annum domini 1380.
- III. Paiazetes quartus regni Turcici moderator, id adeptus est circa Annum Gratiae 1386. Is magnam partem Thraciae occupauit. In Adrianopoli regiam constituit, magnam quoq; partem Bulgariae occupauit, tandem a Tamerlane Tartaro in Cilicia captus, obiit inglorius.
- V. Calepinus quintus Turcarum rex, capto patre regni curam suscepit, Anno salutis 1394. Hic Bosnam inuasit, & Sigismundum Imp. maxima clade prope Nicopolim affecit. Et eo prælio Iohannem ducem Burgundiae cum multis proceribus Galliae in die S. Martini cepit, Anno restauratae salutis 1396. Cecidit tunc ultimus Comes Montis peligardi, unde nobilis ille Comitatus ad Wurtembergios peruenit.

Moyse sextus rex, fratre Calepino mortuo, libidine regnandi, Orchani nepoti ex fratre, Imperium & uitam dolo abstulit, circa Annum domini 1400. Ipse odio a suis habitus, in breui post moritur. Tentauit potius uicinorum dominia quam uicerit.

Mahumetes septimus Turcarum rex, fratribus Calepino & Moyse mortuis, a Græcis dimissus, regni habenas suscepit: Græcis ingratus, Vualachis, Dacis, Illiricis & Zeruijs tributa imposuit, & Græcos grauissimis bellis diuexauit, Incepit a Christo nato 1408.

Amurates regendi munus subiit circa Annum salutis, 1442. Vbi Phocidem cepit, Atticam, Beotiam, Aetoliam Acarnaniam, & quicquid est citra Peloponnesum: tamen citius eum regimen adiisse liquet, quod opulentissimā & populosissimā ciuitatem Thessalonicam, quā Andronicus Venetis uendidit, Anno a mundo redempto 1434. ui & armis obtinuit. Vladislaum Polonum Hungarie intrusum aduersus Ladislaum Austriacum, Varnae cum multis proceribus occidit 1444. In campo Merulae uicit, proditore Despota Zeruiæ, Iohannem Huniadem 1448.

Mahumetes nonus Turcarum rex, & I. Imperator, fulmen belli, regni habenas suscepit, Anno a Christo incarnato 1451. Constantinopolim ui expugnauit. 1453. die 27 Aprilis. Cepit Nigropontum, Capham, Macedoniam, Peloponnesum, Bosnam, & Hydruntum in Italia, terror orbis: Rhodum frustra obsedit 1479. Bis uictus est a Stephano Vualacho magno, & semel ab Huniade Belgradi, lerali uulnere sauciatus 1456. die 22. Iulij. Excursiones damnosissimæ sub eo factæ sunt a Bassis in Croatiam, Carniolam, Stiriam &c.

X. Paiazetes decimus rex & II. Imperator Turcarum, incēpit regnare Anno a Christo nato 1481. Ignauus & deses inter scortorum turbas languebat; uicit tamen a Bassis suis impulsus, Besserabiam, Bialagrad, ac Kiliam e manibus Vualachorū, Bassa Bosnæ excursions & prædas fecit per Croaciam, Carniolam, Carinthiam, & Forum Iulij usq; ad Taruisum, uicē cepit Metonam, Iuncum, & Coronā in Morea, similiter Aeginam, Naupactū, Anno 1499 & 1500.

Zizi mi. Frater Paiazetis non rexit, sed fratris insidias uertus, incidit in manus Rodiorum, qui eum Romam misere, ubi ab Alexandro VI. Papa Carolo Gallorum regi traditur, Neapolim petenti, & in itinere moritur 1498.

XI. Zelinus Turcarum sceptrum post patrem Paiazetem suscepit, Anno a natali Christiano sesqui millesimo XII. Iste Ismaelem Perfarum Imperatorem adgreditur supra Araxim, ultra Armeniam, ubi primo Vstaoglum uincit cruenta uictoria. Mox ab Ismaele uictus, in Amasiam Capadocia festinanter fugit, Sultanum Aegypti q̄ suppetias Persæ tulisset, adoritur, & subacta Siria & Hierusalem, Sultanos duos uincit & occidit, ac totum Imperium Aegypti, Syriae & Arabiae uendicat, Anno 1516.

Ahmatius. Frater Zelini Persinis confusus auxilijs in Bythinia cū fratre confligit, uictus & captus strangulatus est, ac omnes Imperatorij sanguinis fratres & nepotes, gladijs in conspectu Tyranni dissecti sunt.

Amurates. Filius Ahmatifuga saluatus hodie apud Persas esse dicitur.

XII. Soleymannus III. Turcarum Imperator, & rex XII. regimen ingressus, Anno gratiae 1519. Hic iuuenis magni animi Belgradum Hungariae & totius Christianitatis propugnaculum uicē cepit, 1521. Et inexpugnabilem Rodum semestri obsidione exhaustam Iohannitis eripit, ipso die natalicio domini 1523. Vastauit in Hungaria: diocesim Bachiēn. & Sirmien. expugnauit Varadinum, Ludouicum regem Hungariae temere congressum in praelio uincit & occidit, 1526. die 29. Augusti. Budam regiam diripit & incendit. Euocatus denuo per Iohannem comitem Scepusien. regni Hungarici cupidum, transita Hungaria Austriam inuasit, q̄ usq; ad Onasum incendio, rapinis & cedibus vastauit, Viennam obsedit, & aliquot diebus acriter impugnavit præcipue 9. 10. 11. 12. & 14. Octobris, Anni 1529. recessit tandem cum ignominia & magna iactura. Rediit tandem Anno 1532 oppidulum Guntium frustra oppugnat, 4000. ex suis desyderatis: Posonij frustra naute ascensum tentarunt: Et 25000. equitibus Turcis Stiriam inuadentibus, in reditu ab exercitu sacri Imperij facile superantur, cecis plus 10000. Imperator ipse audiens Cæsarem & Regem Romanorum cum tanto aduentare exercitu, ex Germanis, Belgis, Hispanis, Italis, & Bohemis contracto, sine aliquo notabili facto, inglorius in Turciam se recepit. D. Andreas Dorea p̄fectus classis Imperialis fertur obtinuisse Metone, Coronam & Elsinum portus Moreae cum pluribus oppidis & arcibus. Didicit Germanus miles quam facile instructo ordine ferire possit Turcam.

Deus destruet te in finem, euellente, & emigrabit te de tabernaculo tuo, & radicem tuam de terra
G ii

uiuencium: uidebunt iusti & timebunt, & super eū
ridebunt & dicent. Ecce homo qui non posuit de-
um adiutorem suum, sed sperauit in multitudine
diuiciarum suarum, & præualuit in uanitate sua,
Psalmo LI. Amen.



Augustæ Vindelicorum, per Alexan-
drum Vuciffenhorn. M.D.XXXII.

